

Výzkum – polostrukturovaný rozhovor

Pohlaví, věk, kraj, ve kterém vyučuje

Okruh č. 1: divácká zkušenost s filmem

1. Kdy a při jaké příležitosti jste s dětmi film zhlédli?
2. Koho napadlo promítání dětem zprostředkovat? Kdo chtěl s tématem pracovat?
3. Co bylo hlavní motivem se účastnit promítání filmu V síti: Za školou?
4. Jakým způsobem reagovaly děti na informaci, že se společně budou koukat na film V síti?
5. Jaký přínos dokumentu pro sebe a pro děti vnímáte? Dokážete popsat hlavní výstupy, které jste si Vy a děti odnesli?
6. Viděl/a jste sám/sama také jinou verzi filmu (verze 15+ a 18+, které jsou v kinech promítány pro širokou veřejnost)? Jaký je Váš názor na ni?
7. Jaká byla Vaše bezprostřední reakce po prvním zhlédnutí?

Okruh č. 2: metodika a práce s tématem

1. Jaké byly bezprostřední reakce dětí po zhlédnutí filmu?
2. Zapojovaly se Vaše děti aktivně do následné diskuse? Co je zajímalo?
3. Jak jste vedl/a/i následnou reflexi?
4. Využil/a/i jste metodiku připravenou přímo tvůrci dokumentu?
5. Jaké jiné materiály jste použil/a/i?
6. Četl/a jste nějakou konkrétní literaturu vztahující se k tématu bezpečnosti na internetu?

Okruh č. 3: výuka bezpečnosti na internetu

1. Zajímá se někdo na Vaší škole více o téma bezpečnosti dětí na internetu? (Například se v této oblasti vzdělává, připravuje speciálně zaměřené hodiny pro děti, vyhledává nové materiály nebo pomáhá téma uchopit ostatním pedagogům.)
2. Je toto téma obsažené ve výuce na Vaší škole? Případně v jakém ročníku, v jakém předmětu a pod jakým tematickým okruhem? Kolik času se mu věnuje?
3. Ovlivnila Vás divácká zkušenost s filmem ve Vašem přístupu k tématu bezpečnosti na internetu?
4. Pokud ano, co přesně Vás ovlivnilo a jak? (Změnil se přístup k výuce?)
5. Vnímáte nyní vyšší nebo nižší důležitost se na toto téma zaměřit?
6. Chystáte nějaké konkrétní kroky v přístupu k tématu do budoucna? Pokud ano, tak jaké?

Rozhovor č. 1

Anita, 37, Hlavní město Praha

Kdy a při jaké příležitosti jste s dětmi film zhlédli?

My jsme ho viděli při druhém termínu promítání online, tuším 15. června. Je to čerstvá zkušenost.

Koho napadlo promítání dětem zprostředkovat? Kdo chtěl s tématem pracovat?

To jsem přímo zařizovala já. Jako třídní učitelka bych normálně šla i s dětmi do kina, kdyby nebyla zavřená. Objednávala jsem promítání jako metodik prevence pro celý druhý stupeň.

Které děti na promítání byly?

Sedmá, osmá a devátá třída, ale devátáci měli časovou kolizi s focením, takže zakoupené vstupné využijí v novém školním roce současní šestáci, budoucí sedmáci.

Co bylo hlavním motivem se účastnit promítání filmu V síti: Za školou?

Všichni jsme o tom dokumentu věděli a víme, že to téma do výuky patří a že takové úchyláky na internetu jsou. A já jsem metodik prevence, takže iniciativa musela jít ode mě.

Zajímá se někdo na Vaší škole více o téma bezpečnosti dětí na internetu? (Například se v této oblasti vzdělává, připravuje speciálně zaměřené hodiny pro děti, vyhledává nové materiály nebo pomáhá téma uchopit ostatním pedagogům.)

Ano, přímo já jako metodik prevence. Tomu tématu se věnujeme na škole celkově hodně. Všechny třídy si vedou záznam toho, co v prevenci dělaly. Online hrozbám se věnujeme hodně, protože děti jsou na mobilech hodně. Obzvlášť teď při online výuce byly vlastně online nonstop. Téma jsme probírali a používali jsme pravidelně krátká naučná videa o bezpečnosti na internetu jako Buď safe online, videa od Středočeského kraje. Téma vydírání predátorama jsme s dětmi probrali už v jiných obsazích. Pravidelně používáme video Na hory, kde ten vydíraný kluk vyskočí z auta. A taky, když vyšel Marty is dead, tak jsme to s dětmi celé sjeli (zkoukli).

Je toto téma obsažené ve výuce na Vaší škole? Případně v jakém ročníku, v jakém předmětu a pod jakým tematickým okruhem? Kolik času se mu věnuje?

Všichni třídní učitelé k tomu využívají třídnické hodiny a co se týče mě, tak já učím matiku a angličtinu, takže hodin mám dost a vždycky si nějaký čas vyšetřím. Jinak se to hodně zařazuje do informatiky, protože tam je to v rámci tematického plánu.

Jaké byly bezprostřední reakce dětí po zhlédnutí filmu? Jak jste vedl/a/i následnou reflexi?

Po promítání běžela ještě diskuse s herečkou a producentkou, kterou jsme poslouchali asi půl hodiny, ale nebylo to moc záživné. Mně přišlo, že jak tam odpovídaly na různé otázky od všech, tak mluví vlastně hodně o sobě a postřezích a nejdou moc k věci – tématu toho dokumentu. Spíš povídaly o tom, jak to natáčeli a jak se u toho cítily, což nás zas tolik nezajímalo. My jsme pak měli s dětmi samostatnou diskusi. Už u sledování měly děti různé reakce jako uleknutí nebo znechucení, nebo i pobavení, protože tam byly i momenty, kdy byl někdo obzvlášť oplzlý nebo pak při těch osobních setkáních, na to reagovaly děti nejsilněji. A když jsme to potom rozebírali v navazující hodině, tak jsme to pojali formou zkoušení, jestli se to opravdu děje a není to jen v dokumentu „nacezené“. Takže jsme šli normálně na Omegle, promítala konverzaci na plátno a tam už je vždycky vidět ta komunikace – posli mi svoje fotky nahá, pojď na Snap atd. Pokaždé jsem napsala, že je mi třináct a jestli to nevadí, odpověď byla vždycky ne a ať ty fotky pošlu. Tak jsme to tam takhle společně sjížděli, aby děti viděly, že to doopravdy tak je. Pak jsem jim i dovolila, aby na tom Omegle komunikovaly samy. Z toho pak dělaly výstup, že se snažily zážitky z dokumentu ztvárnit na papír. Hodně tam děti kreslily různé konverzace, jak asi probíhají.

Třídy, ve kterých jsem nebyla, vedly diskusi třídní učitelé, kterým jsem poslala metodiku, ať si z ní vyberou, pokud budou chtít, co chtějí za metodu. Pokud si nevyberou, tak mohli pracovat sami podle sebe. Doporučení bylo vést diskusi a pozastavit se s dětmi nad zásadními momenty filmu. Časově na to měli celou vyučovací hodinu. Společné výstupy všech tříd z toho nemáme.

Dokážete popsat hlavní výstupy, které jste si Vy a děti odnesli?

Děti asi nejvíc zaujalo to, že jsme si po promítání hledali, co přesně se s těmi predátory z filmu stalo a zjistili jsme, že nebyli nijak pořádně potrestaní. To je celkem rozhodilo. Vedli jsme pak diskusi, co si myslí, že by se s nimi mělo stát a řeknu Vám to natvrdo, ale většina dětí si myslí, že by se měli doživotně zavřít nebo popravit a vůbec by neměli být součástí společnosti. Že jsou to zlí lidi, co nemají ve společnosti co dělat, byl převládající radikální názor v obou třídách, kde jsem na reflexi byla.

Využil/a/i jste metodiku připravenou přímo tvůrci dokumentu? Jaké jiné materiály jste použil/a/i?

Metodiku jsem četla, ale pak jsem ji moc nepoužívala, nebo si tím nejsem jistá. A to z prostého důvodu, že jsem dokument objednávala už v prosinci a mělo proběhnout promítání už začátkem ledna, ale školy zůstaly zavřené. Já to objednávala v době, kdy byly školy na pár týdnů znovu otevřené. Metodiku jsem tenkrát rozposlala i všem kolegům, že si to načteme, ať jsme připravení na ten leden, který se nakonec zrušil. Čekali jsme pak na nový termín, což bylo až na začátku června po návratu do škol, takže jsem už znovu metodiku neprocházela.

Udělal jsem to svými oblíbenými metodami, které mám už ozkoušené jako metodik prevence.

Četl/a jste nějakou konkrétní literaturu vztahující se k tématu bezpečnosti na internetu?

Jak jsem již zmiňovala, tak Marty is dead, Na hory. A pak samozřejmě pročítám materiály, které mi chodí od koordinátora metodiků prevence z naší městské části. Druhá linie je pak obvodní pedagogicko-psychologická poradna, od které mi chodí materiály. Třetí jsou pak distributoři filmu, kteří mají nějakou databázi škol. Já potom promýšlím, jestli to doporučit kolegům nebo ne.

Jakým způsobem reagovaly děti na informaci, že se společně budou koukat na film V síti?

Na jednu stranu byly rádi a na druhou byly trochu zklamaní, když zjistily, že jim bude promítána ta verze omezená od 12 let. Protože některé děti to už samozřejmě viděly, třeba s rodiči byly v kině na full verzi, v televizi už taky běžela, takže je štválo, že musí koukat na tu dětskou. A pak jim taky přišla zbytečně měkká. I mně, podle mě by mohla být ta verze 12+ klidně od osmi let a tu verzi 15+ klidně pro ty dvanáctileté. Celé bych to posunula, protože děti potřebují vidět přeci jenom něco trochu šokujícího, a ne to mít celé jen převyprávěné. Oni samozřejmě osobní zkušenosti už taky mají. To jsme řešili už x-krát, že když si ještě před třináctým rokem zakládali účty na Facebooku a Instagramu, tak nějakí cizí lidé se o ně zajímali. Jedna žákyně si takhle založila profil a za 14 dnů nasbírala 65 přátel, kterým to naivně potvrdila, tak to byli všechno samozřejmě chlapi nad 40 let a ohavné typy. Jeden z nich tam měl dokonce napsáno „Vysoká škola Valdice“, takže normálně recidivista. A ona si je tam všechny nafrkala. Tak jsem zavolala jejím rodičům, ať ten profil okamžitě smažou.

Ale běžně děti už od třetí čtvrté třídy, když mají mobily, tak najdou na telefonu porno, dostanou se normálně na Pornhub. Rodiče jim na to (stránky) zámky nedají, protože to neumí a děti jsou s tím furt konfrontované.

Ale nic jim to (sledování dokumentu) nedělá, můžou se klidně koukat, aniž by z toho byli rozhození, takže i proto bych to do nich klidně sypala víc.

Sdílelo nějaké dítě při reflexi svůj osobní zážitek, nebo o rizikových situacích se dozvídáte průběžně?

Tohle se nahromadilo v průběhu času a vím, že s tím mají svoje zkušenosti. Nikdo ale nebyl vyloženě vydíraný, to si myslím, že by řekly. Už v minulosti, kdy byl pouze trailer k filmu V síti, tak jsme se o tom bavili a většina dětí říkala, že kdyby tohle chování na ně někdo zkusil, tak ho okamžitě nahlásí. Celkově si moc nenechají líbit nějaké narážky. Mně osobně se zdají ty dnešní děti víc pruderní, nejsou tak uvolnění, co se týče otázek sexu, jsou spíš stydliví a chrání si soukromí. Já v jejich věku o to už zájem měla. Přijdou mi, že jsou dětinštější, že jsou to dlouho fakt děti. Oni třeba ve 13 letech v sedmé třídě pořád řeší, jestli je lepší Nebelvír nebo Zmijozel a vůbec nemyslí na sex. Vědí, jak to funguje, ale rychle se nad tím pohorší. A tím více se ozývají, protože je pro ně jednoznačné, že oni nedělají nic špatně, ale ten, kdo by to na ně zkoušel, tak je nějaký nechutný prase, že se o sexu vůbec chce bavit.

Oni to mají pak pojaté jako lov na úchyly, kdy by byli ti dobří, že někoho nachytali a nahlásili. To mám vypozerované dlouhodobě. Jak jsme kousek od lesoparku, tak tu bývaly v minulosti časté problémy s úchyly, kteří se obnažovali před lidma. Děti to vědí a našim sídlištěm se to nese jako městská legenda. A tak to je furt, že potkají někoho, jak stojí před školou nebo v podchodu a přijde jim trochu divný, tak běží do školy do ředitelky a chtějí, aby ho sbalila policie. Děti nám někoho furt udávají, že je úchyl, co on většinou není. Nedávno nám takhle nahlásili chudáka dědečka, který šel vyzvednout holku z družiny, ale dětem bylo divné, že je tam starý chlap před školou a hned ho práskly.

Viděl/a jste sám/sama také jinou verzi filmu (verze 15+ a 18+, které jsou v kinech promítány pro širokou veřejnost)? Jaký je Váš názor na ni?

Ne, neviděla. Viděla jsem jenom tu s dětmi. Tu 15+ jsem v televizi nestihla, ale mám v plánu se na ní podívat.

Jaká byla Vaše bezprostřední reakce po prvním zhlédnutí?

Mně to přišlo takový slabý no. Pořád jsem čekala, kdy tam pustí, co přesně ty lidi dělají. A to tam vůbec nebylo, nebo teda někdy tam někdo masturboval. Okamžitě jsem pochopila, že bude vždycky nějaký příklad a didaktický vstup k tomu. Chápu, že je to pro ty děti a má je to provést, ale čekala jsem, kdy tam bude něco fakt šokujícího, třeba to vydírání a manipulace.

Nedávno jsem viděla v televizi nový dokument od Klusáka, a to mi přišlo skvěle udělaný, ale oproti tomu mi tohle přišlo fakt slabé. Možná kdybych viděla tu full verzi. Tu viděl přítel a vyprávěl mi o tom, že to bylo fakt nechutný a nazvedlo ho to ze židle, že by šel těm predátorům okamžitě zakroutit krkem. Tak nechápu, proč se to nepustí i dětem, když je všechno rozkostičkované, nevidím v tom problém.

Ovlivnila Vás divácká zkušenost s filmem ve Vašem přístupu k tématu bezpečnosti na internetu? Pokud ano, co přesně Vás ovlivnilo a jak? (Změnil se přístup k výuce?)

Nejvíce mě šokovalo, když jsme si dohledávali s dětmi, jak ti lidi dopadli, že za to nejsou žádné pořádné tresty. V tomhle mám stejné pocity, jako měly ty děti a jako má asi každý – problém toho tématu není, že se to děje, problém toho tématu je, že stát není schopen tyhle lidi nějak eliminovat a zakročit proti nic, aby to nedělali. Tohle je na tom podle mě šokující. Ne, že existují, ale že není nikdo schopen je zastavit.

Vnímáte nyní vyšší nebo nižší důležitost se na toto téma zaměřit?

Teď ho celý druhý stupeň probral fakt hodně. Až to bude zase aktuální, tak se to bude řešit pro děti mladší. Ale myslím, že jsme to měli dostatečně probrané i bez promítání filmu V síti.

Chystáte nějaké konkrétní kroky v přístupu k tématu do budoucna? Pokud ano, tak jaké?

Druhá věc je, že jsem to pak, a to jsem probírala s rodiči, že děti jsou na online bezpečnost nabířované dost, ale zase je problém, že přestávají být ostražití v tom reálném životě. Klukům od nás ze třídy se během distanční výuky stalo, že chodili v pěti hrát fotbálek a připojil se jednou k nim nějaký Angličan, asi jednadvacetiletý a klukům je třináct, který jim tvrdil, že je tady nový a nikoho nezná, tak jestli si může hrát s nimi. A takhle je obtěžoval dvacetiletý kluk, který by si mohl najít stejně staré české kluky a ne děti, které hrají fotbal. Samozřejmě kluci nebyli ostražití a nechali ho, ať chodí s nimi, a dokonce mu dal někdo svoje telefonní číslo. Vůbec nechápali, že je to nebezpečné, protože si mysleli, že je nebezpečné jenom se bavit s cizími lidmi na internetu a úplně už zase zapomněli, co se učilo tu generaci rodičů, že se nemají bavit s cizími na ulici. Takže pro prevenci a obavu z kyberhrozeb děti už zapomněly, že se nemají bavit ani na ulici takhle. To je hodně podceněné téma na úkor internetu, takže to bude chtít víc se k tomu zase vrátit. Ať s nikým cizím nechodí se říká hlavně malým dětem, ale těmhle starším ne.

Řešila jsem s nimi, jestli si přidávají na Facebooku přeci jen někoho cizího, ale říkali, že ne. Že jen ty, které doopravdy znají osobně ze školy, nebo se s ním potkali venku a pak si ho přidali. Ale obráceně, když někoho potkají venku, tak se s ním normálně baví, a ještě si ho přidají do přítele na sítích. Protože mají pocit, že když ho potkali v reálu, tak je to bezpečný, což je nesmysl. Dlouho se říkalo, že ve virtuálním prostředí je to nebezpečný, tak si z toho chybně odvodili úvahu, že když se s někým potkají reálně, tak je to bezpečný.

Děti nám dneska utekly do toho virtuálního světa a my chceme, aby tam byli „safe“, ale ve skutečnosti úplně zapomínáme na to, že oni se chovají nebezpečně i v tom reálném světě, kde mají ještě míň zkušeností, takže na to bychom měli nějak reagovat.

Rozhovor č. 2

Hermína, 34, Moravskoslezský kraj

Jsem češtinářka a promítání dětem jsem zprostředkovala, protože se s tím tématem setkávám i v češtině a jako třídní jsem se setkala s kyberšikanou, a proto jsem to zařadila, i když já to nijak extra neučím. Ale jsem třídní a ten, kdo na to s dětmi často naráží.

Kdy a při jaké příležitosti jste s dětmi film zhlédli?

Byli jsme na něm v září. Důvodem data je, že na jaře, když šel film do kin, tak bylo vše uzavřené a když jsme se vrátili do škol, všechny akce byly zakázané, takže to byl nejdřívejší termín, kdy bylo možné děti vzít ze školy někam, a i tak byla opatření přísnější. Museli jsme to kino mít pronajaté jen pro sebe a ve vlaku mít vlastní vůz. Takže jsme to hodně přizpůsobovali koronavirové krizi. A pak jsem se bála, že zase zavřou školy, což se zpětně ukázalo jako oprávněná obava, tak jsem chtěla ten film co nejdřív vidět.

Co bylo hlavním motivem se účastnit promítání filmu V síti: Za školou?

Jsem třídní učitelka a setkala jsem se s kyberšikanou přímo v mé třídě. Setkala jsem se s tím při semináři o bezpečnosti na internetu, na který jsem si pozvala lektora, který byl zaplacený na hodinu a půl a po hodině a půl se sebral a odešel, i když nebylo téma dokončené a nebyl prostor pro diskusi, protože za to již nebyl placený. A děti, stejně jako já, cítily, že to téma není uzavřené a nedostaly šanci k dotazům ani se vyjádřit k tématu bezpečnosti na internetu. A tak jsem si s nimi sedla já sama v rámci výuky svých hodin, které jsem tomu obětovala, jsem se s nimi o tom bavila. Zjistila jsem, že spousta slečen už v šesté třídě se setkala s „dick pics“ nebo nabídkou nějakého sexu, ať už orálního nebo jiného. Což mě strašně vyděsilo. Setkala jsem se také s tím, že přímo na naší škole bylo natočeno choulostivé video, které jsem bohužel viděla. Nikdo, ani vedení školy, nevěděl, jak by se mělo v této situaci postupovat, že to je extrémně nebezpečné pro ty děti, které jsou na tom videu zachycené. A tím, jak jsou sociální sítě propojené, tak jsme měli obrovský strach, co dál, a proto jsem se rozhodla, že netrestat ty viníky, tak je lepší poučit holky, ale nejen holky, o tom, co všechno si na internetu můžu dovolit a co ne. A ten film mi přijde tak hezky a reálně zpracovaný, že to byla daleko lepší cesta, než jim něco ukazovat v prezentaci a vysvětlovat. Daleko lepší je vidět tento film a děti samy, když jsem jim to navrhla, tak byly nadšené.

Jakým způsobem reagovaly děti na informaci, že se společně budou koukat na film V síti?

Děti chtěly jít a byly strašně nadšené. Někteří měly trochu strach, ale zase věděly, že je to nutné, že ta zkušenost mezi nimi je. Když slyšely, že jejich spolužačky už mají první negativní zkušenosti ze sociálních sítí, tak souhlasily, i když s určitým strachem. Ale chtěly to vidět a chtěly být proškolení, vědět, jak se mohou bránit. Chtěly opravdu jít.

Jaký přínos dokumentu pro sebe a pro děti vnímáte? Dokážete popsat hlavní výstupy, které jste si Vy a děti odnesli?

Přínos hlavně vnímám v tom, že děti pochopily, že tím pachatelem nemusí být ten úplně typický slizoun, kterého si do té doby představovaly, nebo že není úplně pěkný. Překvapilo je, že to může být i pár, takže to, že vám píše na internetu žena, tak to ještě nemusí nic znamenat. Takže jsem ráda, že od teď si budou dávat pozor na každé pohlaví, které tam potkají. Přínos taky vnímám v tom, že pochopily, že ta fotka, kterou pošlou, se bude v internetu točit hrozně dlouho a někdo je může pomocí té fotky vydírat a strašně špatně se to bere zpátky, jakmile to tam jednou je. Taky si myslím, že na ně hodně zapůsobil psychický stav hereček po natáčení. My jsme pak četly rozhovory s nimi, kdy dvě z nich navštěvovaly psychologa. Když jsme četly tohle, tak se jim to krásně propojilo a myslím, že získali nějaký respekt z těch médií. Pochopily, že to není jen prima hračka, ale může to být opravdu mocná zbraň, která se může rychle otočit proti nim. Líbí se mi, že získaly ten respekt a že pochopily, že pachatel není na první dobrou rozeznatelný.

Jaké byly bezprostřední reakce dětí po zhlédnutí filmu?

Bylo jim špatně. Byly otřesení a byly potichu. Potřebovaly chvíli na zpracování, nebylo možné s nimi o tom mluvit hned. Bylo fajn, že jsme šly potom ještě na chvíli na zmrzku, než nám jel vlak, a pak jsme ještě cestovaly do školy. Až když jsme přišly do školy, tak jsme o tom začaly mluvit. A s dalšími dvěma třídami jsem o tom mluvila až další den. Bylo vidět, že jsou z toho otřesení.

Jak jste vedl/a/i následnou reflexi? Využil/a/i jste metodiku připravenou přímo tvůrci dokumentu?

Já jsem pracovala s metodikou. Vybrala jsem si aktivitu, kde se měl rozeznávat pachatel. Byli tam tři muži a mělo se vybrat, kdo z nich je asi predátor. Pracovala jsem taky s prezentací na E-bezpečí. Byl tam třeba ukázaný „fakeový“ profil. Další aktivita byla právě k rozeznání predátora, který šel za ublížení jedné dívky i do vězení. Byla tam jeho fotka, popis celého

případu a jak byl potrestaný. Tímhle jsme začínali hned po první diskusi, kde jsem se jich ptala, co na ten film říkají, jak jim z toho bylo a co pro ně bylo nejvíc překvapující. To říkaly, že je hodně překvapil ten pár. Taky je překvapilo, i když já jsem si toho v tom filmu nevšimla, že ta jedna postava je kněz. Prý měl kolárek. Přiznám se, že já osobně jsem si toho nevšimla, tak nevím, jestli to tak opravdu bylo, ale děti tvrdí, že ano.

Překvapila je taky celá postava Sneekyho, jak byl chladný a bezcitný, choval se podle nich nelidsky. Těch holek mu není líto a jde si za svým bez slitování. Když jsem se ptala, co je překvapilo pozitivně, tak to byl ten jeden kluk, který upozorňoval postavu Týnky na online seznamování. A pak se jim hodně líbilo, jak Tereza Těžká chrstla pití na predátora v kavárně. Pak jsem jim tedy pustila prezentaci od E-bezpečí s různými aktivitami a na závěr jsem se ptala, co si myslí, že jde dělat jinak. Zda by takovou zkušenost jako holky ve filmu zvládly a co by v jejich situaci dělaly jinak. Holky řekly, že už by nikdy neposlaly žádnou obnaženou fotku, ale budou si dávat i pozor na to, co sdílí u sebe na Instagramu.

Dohromady jsme tomu věnovali asi dvě vyučovací hodiny v nižších ročnících. V deváté třídě mi už přišlo, že je na to pozdě. Spoustu těch věcí už dávno znali a věděli, co udělaly ty holky špatně. Nicméně, když jsem se ptala, jestli to dělají taky, tak prý ano. V té devítce už to bylo takové méně účelné. V sedmé a osmé třídě jsme to ale probrali pořádně a věnovali jsme tomu dvě vyučovací hodiny.

Četl/a jste nějakou konkrétní literaturu vztahující se k tématu bezpečnosti na internetu?

Dívala jsem se na to E-bezpečí, kde jsem si pročetla spoustu materiálů, jinak ne. Spíš jsem vycházela z toho, co sdílely děti jako své zkušenosti, co zažily. Oni toho mají za sebou fakt dost. Na škále, co se zažít s obtěžováním na internetu, tak za sebou mají asi všechno kromě vydírání. Do takových extrémů to nikde nezašlo. Ale jinak takový ten základ jako žádost o fotku intimních partií, osobní schůzku od cizího člověka, otázky, co máš na sobě, nebo fotky penisů, tam ty zkušenosti jsou. Tohle se na Instagramu děje poměrně často. Takže jsem spíš vycházela přesně z toho, co zažily. Podle mě by měly umět reagovat hlavně na situaci, kterou samy zažily nebo můžou zažít. A tím, že já v tom nejsem aprobovaná, tak jsem se necítila na to zacházet víc do hloubky.

Zajímá se někdo na Vaší škole více o téma bezpečnosti dětí na internetu? (Například se v této oblasti vzdělává, připravuje speciálně zaměřené hodiny pro děti, vyhledává nové materiály nebo pomáhá téma uchopit ostatním pedagogům.)

Máme metodika prevence, psychologa ne. Nicméně já do práce metodičky prevence úplně nevidím. Když jsem se jí ptala, jestli se o tématu bezpečnosti na internetu s dětmi baví, tak prý občas ano, ale do hloubky příliš nejde. Podle mě hlavní příčinou je, že má pár let do důchodu a sama sítím nerozumí, nepoužívá je. Netuší, jak fungují jednotlivé sociální sítě, protože to prostě nepoužívá. I proto jsem se toho tak trochu ujala já, protože jsem dostala strach o děti, když říkaly, co všechno už mají za sebou v šesté třídě. Měla jsem strach, co všechno se jim může a nemůže stát a chtěla jsem, aby si tou zkušeností s filmem prošly. Takže máme sice metodika, ale nevím, jak hluboce se tomu věnuje.

Je toto téma obsažené ve výuce na Vaší škole? Případně v jakém ročníku, v jakém předmětu a pod jakým tematickým okruhem? Kolik času se mu věnuje?

Máme na škole VKO a VKZ (Výchova k občanství a Výchova ke zdraví), kde to asi je. Ale když nad tím přemýšlím, tak přímo bezpečnost na internetu tam asi není. Určitě ne. Je tam sexuální výchova, ale bezpečnost na internetu samotná ne. Nejsem si na 100% jistá, tím, že to neučím, ale tuším, že vůbec toto téma pokryté není.

Ovlivnila Vás divácká zkušenost s filmem ve Vašem přístupu k tématu bezpečnosti na internetu? Vnímáte nyní vyšší nebo nižší důležitost se na toto téma zaměřit?

Určitě si myslím, že děti tomu musí být vystavené a mají si tím projít. Pro mě jsou sociální sítě součástí života, i když já osobně je příliš nepoužívám a nepotřebuji – nenacházím v tom smysl. Ale tím, že s těmi dětmi chci držet krok a vycházet jim vstříc, tak Instagram mám, i když mi to nevoní. Oni to ale mají naopak a vím, že když jim člověk povolí mobil, tak okamžitě „streamují“, fotí, sdílí a vůbec si neuvědomují, co všechno se může stát a kam až to může zajít. Já jsem hodně zaměřená na genderovou rovnost a ráda se o ní bavím, zařazuju do výuky texty týkající se téhle problematiky a myslím, že do výuky češtiny to patří. Taky myslím, že součástí výuky češtiny musí být komunikace. Součástí Českého jazyka a literatury v RVP komunikace a komunikační výchova je, taky argumentace. Takže já si obhájím, proč se zrovna o bezpečnosti na internetu v češtině bavit. Je to téma, ke kterému děti mají co říct, o kterém se potřebují dozvědět něco navíc a kde bychom jim měli ještě předat něco navíc. Texty k tomu jsou a jsou úžasně zpracované, takže já vidím velký přínos pro sebe do výuky. Určitě mi to dalo a určitě v tomto tématu budu pokračovat, aby děti věděly, co se může stát a na co si dát pozor.

Chystáte nějaké konkrétní kroky v přístupu k tématu do budoucna? Pokud ano, tak jaké?

Určitě ano. Při přípravě na přijímačky a vlastně i maturitu musíte cvičit pochopení textu, kde musíte přemýšlet, co tam bylo, nebylo, hledat klíčová slova, vymyslet název, motiv – prostě základní chápání textu. A přesně jsem si říkala, že by bylo fajn sehnat nějaké texty k tomuto tématu a víc se do toho vlastně nenápadně ponořit. Už v tomto pololetí jsem se snažila znovu děti do toho tématu vtáhnout, aby to nepustily z hlavy a uvědomovaly si, že síť může být nebezpečná. A tak jsem při probírání slovní zásoby, kde je podtéma obohacování češtiny z cizích slov, zařadila slova jako *fake*, *streamovat*, *lajkovat* a další. Znovu jsme tak otevřely téma Instagramu a třeba focení žen a dívek v plavkách, když tam okolo není voda, i když muži můžou, téma gendrové rovnosti, ale také v čem to může být třeba nebezpečné. Jak se třeba zachovat, když vám někdo po přidání takové fotky píše. Ale i vůbec probrat ten postoj. Mě třeba mrzí, když kluci řeknou, že tam holky nemají takové fotky dávat a pak se divit. Ale co když si tam holka takovou fotku chce dát?

Takže já se tohoto tématu dotýkám často a někdy i nevědomky, aniž bych chtěla. A tím, že jsem mladší než zbytek kolektivu na škole, tak jsou ke mně otevřenější a rádi se mnou tato témata probírají, protože vědí, že to nebudu tabuizovat a nebudu je odsuzovat.

Viděl/a jste sám/sama také jinou verzi filmu (verze 15+ a 18+, které jsou v kinech promítány pro širokou veřejnost)? Jaký je Váš názor na ni?

Neviděla, i když o nich vím a vím, čím se liší. Neměla jsem potřebu na ně jít, protože mně už docela stačila ta verze pro školy. Já mám dvě malé dcery a stačilo mi to i tak...

Jaká byla Vaše bezprostřední reakce po prvním zhlédnutí?

Bylo mi úzko. Opravdu úzko. Sama zkušenost s predátorem mám a myslím si, že každá žena, která kdy měla profil na nějaké seznamce, tak si tím musela projít, i když třeba v nižší míře, protože jsme dospělé a umíme si s tím poradit. Ale sem tam se stane, že mi přijde i na Facebook nabídka sexu za peníze, nebo přijde fotka penisu, i když aktivně nic takového nevyhledávám. Nechápu, co ty chlapy k tomu vede... Stejně tak jsem musela odejít ze seznamky, protože přesně toto se tam děje i dospělým ženám. A přestože jsem dospělá, tak je mi to tam extrémně nepříjemné, že jsem vždy musela do měsíce odejít. Takže především jsem byla překvapená, jakou intenzitou ti muži, a nejenom muži, útočí na ty malé holky. Říkala jsem s, jak se tomu proboha ony ubrání, když i já jako dospělá z toho mám nepříjemný pocit, a jak se s tím má ve věku 12, 13 let poprat.

Říkala jste, že Vás divácká zkušenost hodně ovlivnila především, co se týče výuky a otevřenosti dětem v tématu bezpečnosti na internetu. Dokázala byste popsat, co Vám ovlivnilo nejvíc a jak konkrétně?

Určitě mě to ovlivnilo v tom, že i já jsem teď na internetu opatrnější. Dřív mi přišlo, že poslat někomu fotky postavy ve spodním prádle nebo v plavkách je celkem v pohodě, ale teď už bych to neudělala. Cítím to ale na druhou stranu taky jako lehké omezení mé svobody, protože já jsem svobodná žena a nevím, proč bych nemohla posílat komu chci a co chci, nebo sdílet veřejně fotky z koupaliště. Ale po tomhle filmu vím, že nechci. Nechci, aby na mé fotky někdo koukal se sexuálním podtextem, nějaký úchyl nade mnou masturboval, takhle myšlenka mi hodně vadí. Takže i já jsem opatrnější a dávám si pozor, komu co píšu a komu co sdělím. Prověřuju si pravost profilu a pokud za mě vypadá jako fejk, tak s ním vůbec nekomunikuju. Ještě si myslím, že by bylo vhodně udělat za dokumentem takovou tečku a sdílet, jak byli jednotliví predátoři potrestáni, protože děti se na to hodně ptaly. A nikde v oficiálních materiálech nebo na webu to není uvedené. Děti mají obrovský pocit nespravedlnosti, a já ho mám taky, že se zatím nikomu nic nestalo. Tak by to chtělo dotočit někdy v budoucnu třeba materiál s mapováním příběhů těch predátorů.

Celý film je zaměřený hlavně na oběti, vysvětluje dívkám, i chlapcům, ale hlavně dívkám, jak se chovat, co sdílet, jak si ověřit profil apod., ale vůbec se nezaměřuje na predátory a nějakou prevenci. Vždyť ti predátoři mezi těmi holkami sedí, taky kdysi chodili do školy, někdy v nich chuť ubližovat holkám musela vzniknout... Já jsem snažila i ukázat klukům, jak se asi cítí holky, když v dospívání útočí (komentují), jaké mají prsa. Kluci komentují vzhled holek, mají pocit, že na to mají právo, že její tělo je objekt. A holka se třeba často neumí bránit, jen se cítí zahanbená. A myslím, že tady někdo to začíná v těch klucích, někde tady začíná objektivizace ženského těla. A to mi v českém školství chybí, zaměřit se nejen na ty oběti, ale i na útočníky. Aby se vysvětlovalo, co se na internetu dělá, nedělá, proč a jak to může ublížit. Pak se třeba chlapi diví, že si nemohou nikoho na seznamce najít...

Dřív nějaká výchova chování k dámě byla součástí tanečních, které ale teď už ani nejsou povinné. A to je podle mě téma, které chybí. Já osobně bych se na to zaměřila, podle mě to absolutně chybí. Součástí ŠVP a RVP by měla být také prevence patologických jevů nejenom ze strany obětí, ale učit znovu i ty pachatele. Měla by se do výuky vrátit nějaká výuka společenského chování, a to včetně toho chování na internetu.

Podle mě muži se stávají predátory kvůli tomu, že na tom internetu nenajdou rychle to, co hledají – funkční vztah. Ale jak on ho má najít, když on neví, jak komunikovat správně se ženami?

Rozhovor č. 3

Liběna, 42, Liberecký kraj

Kdy a při jaké příležitosti jste s dětmi film zhlédli?

Mně to přišlo jako nabídka do e-mailu a ihned mě to zaujalo. Navrhla jsem to v rámci ŠPP (školního poradenského pracoviště), že bychom se této problematice měli věnovat. A kvůli tomu, že byla distanční výuka, tak se ozvaly hlasy ze strany pedagogů, že by se mělo hlavně učit, že se nemohou zapojit všechny třídy apod. Já osobně bych to třeba pustila všem od sedmé třídy výš, ale prošly u nás jenom deváté ročníky s tím, že už na konci roku mají volnější režim a je to jedno. Tak i za to jsem byla ráda a na ŠPP jsme si to schválili, objednali promítání a udělali jsme k tomu celkem tři samostatné hodiny, kdy jsme si v rozvrhu vyčlenili čas jenom na tohle.

Máme tři deváté třídy a každá byla odděleně ve své místnosti, kde se jim věnovali hned dva lidi. Zapojovali se taky do chaty, který byl po promítání k dispozici pro otázky na producentku a herečku. Pak jsme s nimi měli ještě měli jednu hodinu reflexi.

Koho napadlo promítání dětem zprostředkovat? Kdo chtěl s tématem pracovat? Co bylo hlavní motivem se účastnit promítání filmu V síti: Za školou?

S tím nápadem jsem přišla konkrétně já z pozice metodika prevence. Hlavním motivem bylo to, že vím, že se to prostě děje a ve velké míře. Mnohdy si lidé myslí, že se to neděje a je to tabuizované téma. A děsí mě, že ani rodiče ani kantoři vlastně neví, čím ty děti prochází. Jim se to opravdu děje a my to třeba ani nevíme, protože na to mají čas. Během distanční výuky byly na počítači pořád... A není v lidských silách mít tohle všechno u dětí pod kontrolou. Já mám sama malé děti a děsí mě, jestli tohle všechno budeme jednou zvládat a zabezpečit. Podle mě to ani nejde... Takže hlavním motivem bylo varovat děti a ukázat jim, že tohle se jim může stát a jaké následky z toho plynou.

Narážela jsem ale i na to, že někteří kantoři nad tím mávnou rukou, protože je hlavní učit. Ale já myslím, že tohle je třeba daleko důležitější.

Jak jste vedl/a/i následnou reflexi?

V jedné třídě byl přítomný třídní učitel a metodik prevence, v další třídě byl taky třídní a naše speciální psychologka a v té poslední byl pan ředitel a druhá metodička prevence.

Jakým způsobem reagovaly děti na informaci, že se společně budou koukat na film V síti?

U toho jsem nebyla, protože jim to sdělovali třídní učitelé. Ale vím zase reakci třídních, kdy někteří říkali: „ježiš, zase nějaká prevence...“

Jaké byly bezprostřední reakce dětí po zhlédnutí filmu?

Sama jsem byla zvědavá, co ti devátáci budou říkat. Už v průběhu promítání nastalo hrobové ticho, úplně je to vtáhlo a odložili i telefony. A připadaly mi ty reakce vlastně hodně dospělé. Já jsem čekala, že se někdo bude, třeba i z rozpačitosti, uchechtávat, ale to se nestalo. U některých holek byly reakce trochu zamražené a říkaly, že je to fakt hrůza. U kluků vlastně byly reakce dost podobné. Převážně byly reakce negativní a děti byly šokované.

My jsme se zapojovali i do chatu a diskuse s tvůrci, ale bylo to opravdu dlouhé, takže už si děti chtěly odskočit a dát svačinu, tak jsme to přerušili. Proto bezprostřední reakce si asi řekly někde mezi sebou, ale pak reagovaly, že je to fakt hrozný. Když jsme se doptávali, jestli se tohle náhodou někomu nestalo, tak někteří přiznaly, že se už setkaly s (sexuálními) návrhy, i kluci. Ale nikdo neříkal, že by třeba došlo k nějakému setkání, to už se nikdo nepřiznal, možná měli strach.

Část klučičí skupiny, takových těch extrovertů, kteří se nebojí o tom mluvit, tak přiznala, že i jim se to děje a nějaké návrhy jim přišly. A když jsme se ptali, co vlastně používají za platformy, tak říkali spoustu takových, které ani já jsem neznala a neznají to ani rodiče. Rodiče to neznají a vlastně je to ani nezajímá.

Využil/a/i jste metodiku připravenou přímo tvůrci dokumentu?

Ano, využili. Připravili jsme si tři různé verze reflexe a vlastně v každé třídě nakonec probíhala reflexe jinak. V jedné třídě se dokonce podařilo sestavit takové desatero, jak se chovat na internetu, a pak to srovnávali s tím desaterem od tvůrců. My jsme měli zase práci s jamboardem. Nejdříve jsme se ptali na bezprostřední reakce, co se jim honí hlavou, a pak jsme měli připravené otázky vztažené k právní stránce věci. Takže jsme si psali na tabuli, jaké věkové hranice k tomu mít sex, ke sdílení svých fotek na „netu“ atd. A snažili jsme se je dovést k uvědomění, že jakmile to jednou na internet dají, tak už to není jejich majetek a je to podobné, jako by to pověsili ve městě na náměstí a může s tím každý nakládat, jak chce. Některé děti se to pak snažily trochu zlehčovat, ale to tak devátáci asi dělají. Taky jsme měli fotky údajného predátora a mezi několika muži měli odhadnout, který to je. A pak jsme jim ukázali fotku reálného predátora, který zabil asi sedmnáctiletou dívku, který ale nebyl ve výběru fotek.

Pointou bylo, že se stejně nemohou vůbec řídit podle vzhledu. A tahle práce s fotkami byla právě z té metodiky od tvůrců.

Četl/a jste nějakou konkrétní literaturu vztahující se k tématu bezpečnosti na internetu?

To se přiznám, že ne. Ale když jsme si po absolvování tohoto projektu ve škole povídali s naším speciálním pedagogem, tak nám doporučil další filmy s tematikou bezpečí na internetu. (film Na hory) Celá ta zkušenost odstartovala další diskusi v rámci ŠPP.

Zajímá se někdo na Vaší škole více o téma bezpečnosti dětí na internetu? (Například se v této oblasti vzdělává, připravuje speciálně zaměřené hodiny pro děti, vyhledává nové materiály nebo pomáhá téma uchopit ostatním pedagogům.)

Řekla bych, že máme osvíceného pana ředitele, který rozhodně chce jít touhle cestou. A já teď střídám metodičku prevence, která před tím akorát naobjednala jeden dva programy za rok a víc to neřešila. Teď jsem nastoupila já a dělám to prvním rokem, a protože jsem na téhle škole nově, tak čerpám hlavně z předchozích zkušeností. A tím, že jsme velká škola, tak budeme dvě metodičky prevence. A už děláme revizi plánu a řešíme nový do dalších let. Opřít se můžeme také o našeho speciálního pedagoga a školní psycholožku. Myslím, že tohle je první škola, kde vidím, že se to dělá fakt pořádně a ne jen tak, aby se něco dělalo. Od září pak budou metodičky prevence i chodit do třídních hodin učit třídní učitele, jak dělat komunitní kruh a jak dělat třídnické hodiny. Takže myslím, že se to u nás rozbíhá dobrým směrem.

Je toto téma obsažené ve výuce na Vaší škole? Případně v jakém ročníku, v jakém předmětu a pod jakým tematickým okruhem? Kolik času se mu věnuje?

Teď jsme právě dělali revizi preventivního programu a v jednom ročníku je to i uvedené přímo v plánu. Ale myslím si, že je potřeba to pojmout ve všech ročnících a pořádně. Počítám, že třeba V síti poběží i od září pro nižší ročníky. Teď byla překážka hlavně v metodičce prevence, která končí, takže věřím, že spolupráce už teď bude snazší a budeme mít větší slovo. Máme to přislíbené. Konkrétně bezpečí na internetu chceme zařazovat do výuky od sedmičky výš.

Ovlivnila Vás divácká zkušenost s filmem ve Vašem přístupu k tématu bezpečnosti na internetu?

Řekla bych, že bychom téma rozvíjeli i bez toho filmu, ale je za mě skvěle zpracovaný. Možná to trochu odkryl a urychlil a otevřelo nám to oči. Perfektní jsou ty vstupy hereček, které promlouvají k dětem. Film V síti nám rozhodně hodně ulehčí práci. Je to fakt dobře udělané.

Chystáte nějaké konkrétní kroky v přístupu k tématu do budoucna? Pokud ano, tak jaké?

Asi s ním budeme pracovat hlavně v rámci třídnických hodin. Metodici prevence budou připravovat pro každý ročník náplň třídnických hodin a tam se určitě počítá i s tématem bezpečnosti na internetu. Film V síti pak беру jako nad rámec třídnických hodin, kdy tomu chceme zvlášť věnovat celý blok.

Pro méně extrovertnější děti bych chtěla zařadit nějaké otázky do klobouku, aby také měly prostor zjistit, co chtějí. To jsem vnímala třeba jako limit naší reflexe teď.

Hlavně k nim chci být hodně otevřená a nechodit kolem horké kaše. Prostě narovinu jim říct vše. Mluvit, ukázat, říct to narovinu – bohužel je to tak, jak vidíte. Otevřenost je podle mě klíčová.

Vnímáte nyní vyšší nebo nižší důležitost se na toto téma zaměřit?

Určitě vyšší. To číslo, 2 500 chlapů, co se do toho zapojilo, to mě šokovalo.

Jaká byla Vaše bezprostřední reakce po prvním zhlédnutí?

Hodně mě zarazilo, jak ti chlapi šli hned na věc. Oni si nechtěli povídat, šli si přímo pro to, co hledali. Řekli – jsem nadržžený, sundej si tričko apod. Říkala jsem si, že jako dítě bych měla v tu chvíli hned vykřičníky, že něco je špatně, ale přeci jenom oni jsou děti. Ale možná i to dítě by to mělo poznat... Nejvíc mě šokovala ta syrovost chování, kdy hned – chceš to vidět, tady ti to ukážu a sjedou kamerou do rozkroku. A pak jsem si všimla jedné věci, že štáb byl ze začátku taky dost v šoku, ale postupně otupěli a už se ani moc nedivili. No a hodně mě zasáhl ten predátor, který pracoval s dětmi. Obzvlášť mě šokovala ta jeho reakce, kdy jsem si myslela, že sklopí uši a bude se chtít zahrabat pod zem, ale on šel do protiútku... Člověk pak nad tím musí přemýšlet, je to film, který utkví.

A ještě mě napadla jedna věc, kdy ty holky se pořád ptaly, jestli nevádí, že jim je dvanáct stále dokola, tak ti predátoři si vůbec neuvědomují v tu chvíli, že je to fakt průšvih jak vrata. Ale když se potkali osobně, tak už se rozhlíželi, mluvili potichu a bylo vidět, že už si to uvědomují dost dobře. Jen na tom internetu to brali jako jiný svět, že tam se to může.

Jaký přínos dokumentu pro sebe a pro děti vnímáte?

Jednoznačně si myslím, že by tohle mělo mít efekt především pro pedagogy, kteří si myslí, že se tohle vůbec neděje a není potřeba tomu věnovat pozornost. A myslím, že takových učitelů je hodně, kteří si myslí, že se to děje málo a vůbec nad tím nepřemýšlí. Pro děti mi přišlo dobré,

že viděly přímo ve filmu důsledky tohoto experimentování, že to za ně ty herečky vyzkoušely. Vidí, jak by to mohlo dopadnout, že by mohly být vydírání, dohnání do situace, kdy by si chtěly sáhnout na život. Je to pro ně velké varování.

My jsme jim pak hodně kladli na srdce, že kdyby v tom někdo lítal, nebo o někom takovém věděl, že nikdy není pozdě se svěřit a začít to řešit. Tak doufám, že i tohle ponouknutí jim bylo přínosné, aby to nezašlo do nějaké hrozná fáze ještě dál.

Dokážete popsat hlavní výstupy, které jste si Vy a děti odnesli?

Asi to varování před realitou. A taky pro děti, aby se nebály svěřit, že se to dá řešit. Hodně jsem se bavili o tom, kdy tam byly rady, že to mají říct rodičům. Já bych to třeba v jejich věku rodičům neřekla, tak jsme diskutovali o tom, jak to mají oni a hodně z nich by to rodičům neřeklo. Takže jsme radili, ať to řeknou aspoň kamarádce nebo někomu ve škole.

Viděl/a jste sám/sama také jinou verzi filmu (verze 15+ a 18+, které jsou v kinech promítány pro širokou veřejnost)? Jaký je Váš názor na ni?

Přiznám se, že když mě to čekalo, tak jsme si pustili s manželem tu verzi 18+, abych se připravila. A třeba choulostivé záběry mi přišly i v té verzi pro školáky poměrně dlouhé, i když byly zastřené. Tak jsem si říkala, jestli to nějaké menší děti nemůže šokovat.

Napadá Vás cokoliv dalšího?

Rozhodně pochvala za to, že vůbec film vzniknul a je to dobře. Jen ať dostanou ti chlapi za uši a ať se ví, že se to nedělá. Když si představím, že se to děje mým dětem... No to je hrozná představa. Takže moc děkuju za zpracování tohoto filmu.

Rozhovor č. 4

Simona, 48, Středočeský kraj

Kdy a při jaké příležitosti jste s dětmi film zhlédli?

My jsme to měli ve škole vymyšlené jako projekt, kdy jsme měli celý den určitou skupinu dětí. Byl s nimi třídní učitel, který s dětmi mluvit o tom tématu už před filmem, pak bylo zhlédnutí filmu online a následovala diskuse s režisérem. Následně s dětmi reflexi vedl taky třídní učitel. Probírali jsme, co tam děti viděly, jaké otázky k tomu mají. Promítání jsme měli dvě úterý po sobě a děti byly rozdělené takto na dvě skupiny.

Celé to byl nápad naší metodičky prevence a chtěli jsme to udělat ještě loni v zimě, protože ona byla na promítání pro pedagogy. Tam ji film zaujal a chtěla promítání zrealizovat, ale říkala, že se jí nezdá varianta jet do kina a pak zpátky do školy a tím by to celé skončilo. Takže vymyslela variantu, že bychom promítali přímo ve škole verzi 12+ a nechceme s nimi nikam jezdit a uspořádáme to s učiteli, kterým důvěřují a mají spolu úzký vztah. Chtěli jsme to uskutečnit do měsíce, ale do měsíce byl koronavirus a nikoliv projekt V síti... To bylo v únoru 2020, ale bohužel se to zablokovalo, a proto jsme to zhlédli až teď (červen 2021).

Co bylo hlavním motivem se účastnit promítání filmu V síti: Za školou a vytvořit z toho celý projekt u vás na škole?

Chtěli jsme, aby to mělo co největší efekt, takže jsme chtěli udělat hned celé dopoledne. Protože jsme nevěděli, na co u těch dětí narazíme a co otevřeme. Proto jsme nechtěli, aby se na film jen koukly a pak šly třeba psát písemku z matiky. Pak jsme hodně do detailu taky řešili variantu, že někdo nebude chtít, nebo nebudou chtít rodiče, kterým jsme dali informaci, že proběhne něco takového. Pokud nechtějí, aby u toho jejich dítě bylo, tak si ho musí nechat doma, protože ho není kam v tu chvíli dát, tím, že koukal celý ročník v jednu chvíli. Tam bylo důležité, aby to děti začaly vnímat to téma a dokázaly se mu celý den věnovat. K tomu sloužilo těch 45 minut před promítáním, kde si řekli, co mají sledovat, proč jsme se takhle rozhodli a že pokud by měly otázky, ať nevstupují do filmu, ale nechají si je na potom.

Jakým způsobem reagovaly děti na informaci, že se společně budou koukat na film V síti?

Já jsem byla jen u svých devátáků, takže tam byla reakce zase jiná než třeba v šesté třídě. Tím, že tam byla velká časová prodleva od toho, kdy my jsme si to vymysleli, a než to reálně děti zhlédly, tak celá řada jich to už viděla v kině s rodiči nebo kamarády. Nebo se dokonce na HBO

podívali na tu plnou verzi 18+. Takže spousta z nich reagovala, že jim tohle přišlo už „na pohodu“. Ale když jsme se ptali, kolik z nich má nějakou podobnou zkušenost, i když nešlo stoprocentně rozpoznat, zda jde o zkušenost jejich nebo jejich blízkého kamaráda / sourozence, tak jich bylo víc než polovina. To mě překvapilo, protože bych čekala, že to bude spíš půl na půl.

Úsměvné bylo, když mi sdělovali, že „vzhledem ke svému věku“, už mají to nejrizikovější období za sebou. Že nevěděli, co s tím v šesté nebo sedmé třídě.

Jako větší riziko vnímají třeba přestup na střední školy do větších měst a třeba návykové látky. Říkali, že s nebezpečným chováním na internetu už mají zkušenost a umí si s tím poradit.

V nižších ročnících to ale děti vnímaly jako větší riziko a cítily se být cílovou skupinou. Byly tam hodně velké rozdíly ve vnímání mezi jednotlivými ročníky.

Ještě mě hodně zaujalo, když moji deváťáci říkali, že se musí postarat o ty mladší, třeba zkontrolovat sestře telefon. Mají pocit, že oni musí být ti, co budou mladší sourozence a kamarády hlídat, protože tím přenesou svou životní zkušenost a je to jiné, než kdyby jim telefon kontrolovali rodiče. Cítí, že mají v tomhle už svůj vrchol za sebou.

Kdo s dětmi vedl reflexi a jakým způsobem?

Třídní učitele.

Především formou diskuse, kdy každý chvíli něco říkal, ptali jsme se a vzájemně si odpovídali. Byla tam i možnost neříkat nic, co by děti nechtěly a otevřeli jsme možnost přijít případně osobně. Výhodou v devítce je, že už ty děti dobře znáte a víte, že nemusíte být v otázkách tolik konkrétní. Stačí nahodit, navést je určitým směrem a oni už mi to vracejí, už vědí. Vyučuju u nich občanskou a rodinnou výchovu už tři roky a jsou na tento způsob komunikace se mnou už zvyklí. Já předložím téma a nechám je, ať sdělují své názory, ale forma sdělení a míra zapojení je už jen na nich. Používám ale vždy já formu – já mám a já budu. A tím, že tohle už máme nacvičené, tak se mnou tímto způsobem komunikovali automaticky.

Zapojovaly se Vaše děti aktivně do následné diskuse? Co je zajímalo?

Ne, ale sledovaly chat s otázkami a na otázky, které je zajímaly, se zeptal už někdo před nimi.

Využil/a/i jste metodiku připravenou přímo tvůrci dokumentu?

Ano, pročítala jsem ji, ale konkrétní metody jsem z ní nepoužila. Ale když si ji teď vybavím, i když je to zase nějaká doba nazpět, tak mě napadlo, že pro nějakého začínajícího učitele je to dobře udělané, že se v ní může chytit. Když jsem si to četla já, tak jsem si říkala, že jasně, tohle

už znám, nijak mě to nepřekvapilo. Jedna věc z toho mě ale zaujala a chtěli bychom ji teď zrealizovat na našich webových stránkách – odkazy, když mám s čímkoliv problém, tak kam se můžu obrátit. To se mi hodně na konci metodiky líbilo a chtěla bych to mít i na webovkách školy, aby se děti mohly prokliknout kamkoliv, kdyby byl nějaký problém. Protože ne vždycky přijdou za rodičem, učitelem nebo sourozencem. A než vyhledávat tohle dlouze na Googlu, tak ví, že my jsme na to koukali spolu, takže by jim mohla tahle stránka pomoci.

Jaké jiné materiály jste použil/a/i?

My jsme asi rok předtím měli ve škole projekt „Nebud’ obětí“ od jedné ostravské neziskovky zaměřený hlavně na kyberšikanu plus věci okolo bezpečnosti na internetu. A na tom je úžasné to, že oni mají připravený program, ale pro ty děti ho zajišťují devátáci. Neříká jim to žádný učitel, ale právě ti vrstevníci. A možná proto ty současné devátáky napadlo kontrolovat sěgře telefon. Oni se toho zúčastnili kdysi jako právě ti posluchači.

A se mnou v rámci občanky se pak dělala podobná aktivita na návykové látky pro pátáky. A když byli letos v pozici těch devátáků, tak je napadalo hned, že oni by měli být ti zodpovědní a pomáhat mladším.

Je toto téma obsažené ve výuce na Vaší škole? Případně v jakém ročníku, v jakém předmětu a pod jakým tematickým okruhem? Kolik času se mu věnuje?

Ano, všude. Samozřejmě v občance a rodince to máme zařazené systematicky a obouváme se do toho i s teoretickou informací. Ale jakmile se vyskytne jakýkoliv problém nebo situace, začneme to hned řešit a začneme o tom diskutovat. Snažíme se rychle rozklíčovat, co se vlastně děje. Teď v době online výuky to bylo asi ještě častější přes počítač, jinak je to hlavně přes telefon a sociální sítě. Děti si vytvoří nějakou skupinu, jeden z nich se pak chce bavit i s jinou skupinou a jeho původní kamarádi ho začnou „hejtat“. Takže se z toho začne sypat a plakat, že o něm / ní někdo píše, že je taková a taková. A teď za námi přijdou, mají výpis zpráv a řeš to. Tohle se děje minimálně jednou do měsíce, i když pokaždé v jiné třídě. Celé to ale začíná už třeba v páté nebo čtvrté třídě. Začíná to tak, že si založí skupinu, nejdřív si tam posílají kočky a pejsky, pak si začnou psát o tom, kdo co řekl, a nakonec to vyeskaluje v hádku ve škole. To už řeší třídní. No ale od šesté třídy komunikace trochu přitvrzuje a začnou se upravovat fotky jako například kosočtverec přes obličej. A to si posílají do skupin, podle toho, kdo se s kým zrovna kamarádí. A to řešíme s těma dětma a rodiči.

To je hlavní důvod, proč zařazujeme téma bezpečnosti na internetu do výuky. Jezdíme ještě s dětmi na školu v přírodě, kde mají různé aktivity na stmelení kolektivu, protože kdyby

kolektiv fungoval, tak se tohle dít nebude. A tam dělají jednu aktivitu, která se mi líbí a s dětmi ji v občance taky dělám. Nechám děti napsat na papír, co všechno mají na facebookovém profilu za posledních několik dnů a připnu jim to na tričko, aby s tím chodily po škole. A všichni jsou úplně vyjukaní, jestli to myslím vážně a že nechtějí, aby někdo tohle o nich věděl. Tak se jich zeptám, jestli to není na Facebooku to samé. Máš tam fotku, všichni vědí, že to jsi ty a všichni vědí, že tohle jsi měl k obědu, že jsi byl tam a tam, kde jsi dělal to a to... Jaký je rozdíl mezi tím, když to máš napsaný tady (na hrudi) a vidí to deset lidí na chodbě, nebo když to máš na Facebooku a vidí to 250 přátel? A to je přesně pro děti moment uvědomění. Tak i kdyby to mělo, byť jen u jednoho zvýšit ostražitost, co si tam dává a jaké informace tam sděluje, to by bylo fajn.

Zajímá se někdo na Vaší škole více o téma bezpečnosti dětí na internetu? (Například se v této oblasti vzdělává, připravuje speciálně zaměřené hodiny pro děti, vyhledává nové materiály nebo pomáhá téma uchopit ostatním pedagogům.)

Primárně to jde za výchovným poradcem a metodikem prevence. Metodicka prevence má spoustu materiálů ještě z vysoké školy. Navíc jsme na škole hned tři, kdo mají vystudovanou na fakultě výchovu ke zdraví, kde je problematika návykových látek i bezpečnosti na internetu hodně široce pojatá. Takže k tomu máme blízko a hodně k tomu tíhneme. A občas se objeví čerstvý absolvent, který přinese nové nápady. Přijde mi, že to tady máme hodně přirozeně a po informacích a nových nápadech se hodně pídíme.

Ovlivnila Vás divácká zkušenost s filmem ve Vašem přístupu k tématu bezpečnosti na internetu?

Minimálně mi řekl, že ta cesta není špatně. A podle mě je fakt dobře, že se to otevřelo i mimo školství, protože to muselo ovlivnit spoustu rodičů. A museli si uvědomit ta rizika. Já jsem si uvědomila jako matka, že když mám dítě nahoře v pokojíčku a myslím si, že je v pohodě, protože vím, kde přesně je a vím co dělá, tak teda jediný, co vím, kde je, ale co tam dělá a s kým, to vůbec netuším... Už mám teda starší dceru, ale když mi řekne, že si jde do pokoje číst, tak já prostě nevím, co tam dělá. Takže mě to spíš ovlivnilo v té rodičovské rovině.

Vnímáte nyní vyšší nebo nižší důležitost se na toto téma zaměřit?

Rozhodně v tom pokračovat. Podle mě máme intenzitu dobře nastavenou, ale tak musíme ji udržet, protože to je téma, které přetrvává.

Chystáte nějaké konkrétní kroky v přístupu k tématu do budoucna? Pokud ano, tak jaké?

Určitě bych to chtěla zopakovat v dalším roce pro ročníky, které to neviděly. Tedy letošní pátáci, aby to viděli v průběhu šestky. A chtěla jsem podobný program jako to „Nebud' obět“ v menší míře udělat pro druhostupňové děti, aby učily ty mladší. To bych chtěla, aby se pravidelně u nás opakovalo.

Viděl/a jste sám/sama také jinou verzi filmu (verze 15+ a 18+, které jsou v kinech promítány pro širokou veřejnost)? Jaký je Váš názor na ni?

Koukala jsem na tu 18+, ale po pěti minutách jsem nebyla schopná to vydýchat, takže jsem šla od toho. Bylo mi to hodně nepříjemný. Třeba ten chlap, který dělá s dětmi... To mi přišlo hrozné.

Jaký přínos dokumentu pro sebe a pro děti vnímáte? Dokážete popsat hlavní výstupy, které jste si Vy a děti odnesli?

Pro sebe jako pro matku to výše zmíněné poznání, že dítě v pokojíčku ještě neznamená, že je v bezpečí. Pro sebe jako učitelku, že těch edukačních materiálů pro děti je pořád ještě málo. Každý něco vymyslí, každý něco natočí, ale uvědomila jsem si, že jít jen do kina, tam se podívat na film a jít zase domů, je prostě špatně a nemůže to mít ten efekt. To je jen škoda času. Něco to v těch dětech možná otevře, ale tím, jak to nemají s kým dál řešit, tak jim to nic nepřinese, a naopak je to může víc bolet než před tím. U mých konkrétních dětí to pak probudilo zodpovědnost, to se mi moc líbilo.

U těch mladších to snad, podle toho, co říkali kolegové, zanechalo poznání, že ne každý, kdo se na ně usměje a říká jim něco hezkého, s nimi má dobré úmysly a neznamená to, že to od něj hezké je a bude. A ani hezká profilovka s kočičkou a kytičkou nemusí znamenat, že je za ní někdo hodný, koho by v reálu chtěly potkat.

Doplnění...

Moc se mi líbila možnost udělat promítání přímo ve třídě. To je pro mě intimní prostředí. I když je to zase jiné pro třídní šestáků, který se s nimi teprve poznává. Ale prožít si tuhle intimní zkušenost se svými dětmi ve své třídě, je pro mě opravdu skvělá možnost. Nikdy před tím tady nic takového nebylo a je to opravdu skvělý formát a povedlo se to. A vlastně na žádnou oblast tady nikdy nic podobného nebylo. To si musel učitel někde koupit nebo stáhnout a celé si to vymyslet. Tady tvůrci nabízí celý systematický kompletní projekt s metodikou, kde se chytne i

učitel začátečník, který by se třeba tématu bál. V tom vidím obrovský posun a věřím, že to bude dobrý formát jako příklad do vzdělávání.

Rozhovor č. 5

Gustav, 31, Hlavní město Praha

Já jsem viděl všechny verze filmu, které byly dostupné, takže 12+, 15+ i 18+. I když učím hudební výchovu, tak mě to zajímalo spíš z pozice třídního v šesté třídě.

Napadlo Vás něco po zhlédnutí všech verzí, co byste rád implementoval do výuky na druhém stupni?

Zaprvé si myslím, že je to dost dobrý a zajímavý počín, který je fajn, že vzniknul. Protože v dnešní době je nutné tyhle věci ukazovat. Všichni jsou neustále online, nejen děti na střední škole, ale i naši deváťáci, druhý stupeň, první stupeň. Třeba už prvňáci mají takový přehled o politice a o Zemanovi. Všichni jsou pořád online a neustále se k nim ženou informace o politice, globální katastrofy i porno. Proto je za mě dobře, že to vzniklo. A rozhodně, kdyby ten školní rok fungoval v normálním režimu a nebylo všechno zavřené kvůli covidu, tak bych určitě chtěl s tématem pracovat víc. Je fakt, že u nás na škole, asi dva roky zpátky, byly dvě odpolední přednášky pro rodiče o bezpečnosti na internetu. Byla tam nějaká paní, která měla připravený program i pro menší děti formou leporela o bezpečnosti na internetu. A to jak z pohledu ochrany osobních údajů, aby nesdělovaly nikomu číslo karty, tak i o predátorech na internetu. Takže něco takového už u nás proběhlo, ale ne v závislosti na film V síti, ale už dřív. No a jak říkám, poslední rok a půl, když byl všude covid a všechno zavřené, tak se těžko cokoliv domlouvalo, protože byli všichni rádi, že se zvládne aspoň odučit základní učivo a dělat běžné věci, natož dělat nějaké věci navíc.

Plánujete to tedy v následujícím školním roce s budoucími sedmáky?

Určitě bych chtěl. Spousta z nich ale už viděla tu plnou verzi, která běžela v ČT, to jsem pochopil z toho, jak jsme se o tom bavili. Viděli ji třeba s rodiči, kteří jim k tomu i něco řekli. A až pak jsem to začal s dětmi řešit já, jako náhradní třídní během už školního roku. Narazili jsme na to po návratu do školy úplně náhodou v hudební výchově, kdy jsem jim pouštěl video, kde houslista ukazoval, jak se na housle dají zahrát všechny možné zvuky z ulice, zvuky zvířat, ale i zvuky notifikací, takže tam hraje mimo jiné i znělku Skype. A já jsem zjistil, že kdykoliv to pustím, tak v každé té třídě na druhém stupni se ozve někdo, že to zná z filmu V síti. Potom jsme to tedy začal pouštět záměrně, abych vyčíhal nějakou jejich reakce a rozjel s nimi i diskusi

na tohle téma. A hodně mě překvapilo, že děti, které jsou cílovka filmu (okolo těch 12 let), tak na něj mají hodně negativní názory. Jakože jim to přijde nereálné, zinscenované, že se takhle přeci děti v jejich věku nechovají a že si teď o nich všichni ve společnosti myslí, že jsou dvanáctileté holky takhle naivní a blbý. Ony by se přeci s takovým starým dědou na internetu vůbec nebavily. Hodně se jich to dotklo v tomhle směru, že jsou před celým národem za debily, že by dělaly někdy takové věci.

V žádné třídě jsem se nesešel s názorem, že by to byl pro ně přínosný dokument a že by se jim něco podobného dělo. Zase bych ani nečekal, že by se tam někdo v rámci hudebky, která na to není ani zaměřená, ozval, že to zažil. Ale překvapil mě ten despekt vůči filmu, který by měl být pro jejich generaci, ale považují ho za nereálný a hloupý.

Žádné jiné reakce mezi dětmi nebyly?

Během té hudebky ne. Ale poslední týden školy jsme měli v parku poblíž školy piknik, kam už šla jen část dětí, protože některé třeba už do školy nechodily. Seděli jsme v tom parku a kousek od nás se najednou vynořil asi čtyřicetiletý podnapilý chlap, vrávoral a byl celý rudý, tak některé holky začaly hned uskakovat a říkat, že se bojí. On se tam tak motal a pak přišel k nám a měl kecy, jestli děti nebo já nechceme cigarety atd. Když odešel, tak jsme rozjeli debatu, jestli se takhle s cizími lidmi bavit a některá holka nadnesla i téma filmu V síti. Pár holek mělo opět potřebu říct, že jim to přišlo taky hloupý a žádná dvanáctiletá holka se takhle určitě nechová apod. Ale zase tam některé holky z mé třídy říkaly, že je možné, že se tohle děje a myslí si, že to mělo smysl natočit, protože to může někomu pomoci, aby se svěřil a řešil to, nebo vůbec prevence se takovým kontaktům vyhnout. Takže konečně při téhle hlubší debatě s mojí třídou, se děti víc otevřely a některé přiznaly, že v tom smysl vidí. Ale pak ty vyspělejší holky, které už jdou teď do puberty a víc se malují, tak ty měly odmítavý postoj.

Je toto téma obsažené ve výuce na Vaší škole? Případně v jakém ročníku, v jakém předmětu a pod jakým tematickým okruhem? Kolik času se mu věnuje?

Máme metodika prevence, ale v té funkci je zatím dva roky, a z toho byl rok a půl covid, takže se toho zatím moc nestihlo. Ale vím o těch akcích pro rodiče, a dokonce mám pocit, že i letos na jaře byly takové semináře pro rodiče online a jedna z nich byla zaměřená na bezpečnost na internetu. Ale cíleně to v nějakém výukovém plánu zařazené nemáme, je to spíše na třídních učitelích a učitelích občanky a výchovy ke zdraví, kde to téma asi probírají víc. Já to otevřel se svou třídou právě na základě nějaké aktuální zkušenosti, u nás s opilcem. Ale ve třídách, kde

k žádné takové konfrontaci nedojde, tak ani nikdo nemá potřebu to řešit. Je to prostě na každém učiteli, jak to uchopí.

Zajímá se někdo na Vaší škole více o téma bezpečnosti dětí na internetu? Například ten metodik prevence?

Co vím, tak nepřichází s nápady, jak to pojmout v jiných předmětech, ale možná zpracovává něco do budoucna.

Osvětu už podle mě udělal i samotný trailer a někteří učitelé měli pak potřebu se o tom bavit a s dětmi téma otevřít. To společností hodně pulzovalo. Jinak ve škole ve výuce se tomu nijak systematicky nevěnujeme, jenom, kdo chce. Každý (učitel) si řeší věci po svém a má různé přístupy.

Ještě mě napadlo k těm negativním komentářům dětí, že kromě toho, že jim to přišlo nereálný a neztotožňují se s chováním hereček, tak mi i přišlo, že ve společnosti a u dětí, kdy jsme online neustále a máme neustále přísun nových informací, podkoplo filmu nohy přiznání jedné herečky k polyamorii. Některé děti říkaly, že i ona je vlastně „úchylačka“, tak proč by ona měla lovit predátory na internetu, když ona sama je taková... A snižuje to váhu toho, co jim chce předat.

Jaká byla Vaše bezprostřední reakce po prvním zhlédnutí?

Poprvé jsem to viděl v kině s kolegyní z prvního stupně. Bylo to pro mě hodně zvláštní vidět, že se něco takového vůbec děje. Přišlo mi to neskutečný a nechutný, co si ti chlapi k dětem vůbec dovolí, že nemají žádné zábrany... Mám totiž i zkušenost přímo z rodiny, kdy moje maminka, když ovdověla, tak si zkusila založit profil na nějaké takové seznamce a pak byla hodně znechucená, i jako dospělá žena čtyřicátnice, že jí chodí fotky nahých těl a údů od padesáti, šedesáti i sedmdesátiletých chlapů. Ona sama nám tenkrát říkala, že jí chlap, které mu je šedesát let, poslal nahou fotku a nechápala, o co mu jde. Takže vím, jak to semlelo tenkrát i dospělou ženu a přijde mi neskutečný, že to někteří zkusí i na takhle malé děti.

Jinak mně nepřišlo, že by ty holky ve filmu byly svou stylizací nereálné, ale naopak mi přišlo snadné jim uvěřit, že jim je fakt 12 let. Zároveň se mi hodně líbila technická stránka filmu, že si i pohlídali počasí v daném městě a západ slunce, aby to nasimulovali. To mi přišlo zajímavé. A pak mi přišel zajímavý taky moment, kdy za tím jedním (predátorem) jeli do Ústí ho konfrontovat. A myslím, že si tohle ti lidi zaslouží, že se v tom někdo dál vrtá a nenechá to bez

následků. Tohle by se prostě dít nemělo. A vlastně mě dostalo, když jsme dva dny zpátky zjistil, že zrovna on (predátor ve filmu vystupující jako Ústečan), se odvolal proti rozsudku, protože měl u sebe údajně jen jednu fotku. Já bych si myslel, že někdo takový už má dávno sedět a pykat za to, jak ohrožuje společnost. Obzvlášť, když zrovna on volal všem třem herečkám.

Na jednu stranu mě tedy fascinovala ta technická stránka, jak udělali ty pokoje, měly tam holky svoje věci, oblečení apod. Ale pak mi přijde hrozné, co všechno se tam dělo a v jaké míře, že mi to přišlo až neuvěřitelné. A nevím, jestli je to podstatné uvádět, ale když jsem se o tom bavil s mými vrstevníky, tak nám to přišlo nereálné, že se to děje. Tak jsme s kamarády založili tenkrát profil na Lide.cz, kam jsme dali fotku jednoho z těch kamarádů s filtrem ze Snapchatu, který z něj udělal holčičku. A opravdu jako v tom filmu V síti jsme měli během hodiny dvou spoustu příspěvků od různých lidí a ¾ z nich byly opravdu nechutné typu: „ty jsi krásná holčička, nechtěla by ses svlíknout?“. To byla smršť. Pobyli jsme tam asi tři hodiny a pak jsme to smazali, protože to nešlo, jak ta individua tam reagovala!

Vnímáte nyní vyšší nebo nižší důležitost se na toto téma zaměřit?

Rozhodně vyšší. Jak jsem už říkal, tušil jsem, že ten problém je už před filmem V síti, ale nenapadlo mě, že je to až v takové míře. Spíš jsem to vnímal tak, že mají děti zkušenost třeba s napojením se na účet svých rodičů, kterým pak platily různé hry. Tak jsem to bral spíš z tohoto pohledu, kdy se jim musí osvítit hlavně finanční věci na internetu. Nebo s nimi mluvit o přílivu zpráv a informací, třeba ohledně politiky, a o pornu. Dřív na naší škole byla kauza, že dva třetíáci koukali o přestávkách na záchodech na porno. Pak taky jedna holka natočila z vrchu kabinky druhou, jak kadí, a pak jí vyhrožovala, že to dá na internet. Tak jsem to vnímal spíš z pohledu prevence kyberšikany, kterou řešíme často. Ale po tom, co jsem viděl V síti, si myslím, že je potřeba pracovat i na tom tématu, že se děti mohou stát obětí nějakého zlého počínání. Takže bych s tím rád pracoval u těch mých budoucích sedmáků.

Chystáte nějaké konkrétní kroky v přístupu k tématu do budoucna? Pokud ano, tak jaké?

Pokud se nic zásadně nezmění, tak ta moje třída bude i nadále více holčičí, takže vidím velký smysl se na to zaměřit. Jednak bych chtěl pokračovat v tom probírání tématu na kamarádské úrovni z pozice třídního, aby se nebáli přijít, když budou mít nějaký problém a svěřit se, abych je mohl odkázat pak na specializovanou pomoc – my máme na škole metodika prevence, speciálního pedagoga, sociální pedagoga. Asi by mi přišlo také zajímavé, kdybychom zorganizovali celý projekt s promítáním filmu V síti 12+ i s preventivním programem. Zkusím se podívat taky přes léto, jestli není nabídka i jiného programu zaměřeného na bezpečnost na

internetu. Nemám to ale zatím úplně rozjeté. Začalo to tento týden tou debatou ohledně opilce a teď přes prázdniny bych chtěl vymyslet, jak s tím dál pracovat.

Četl/a jste nějakou konkrétní literaturu vztahující se k tématu bezpečnosti na internetu?

Zatím jsem si nic nehledal. Informace o možnosti osvětové kampaně od V síti jsem sledoval poslední rok celkem často, ale zatím to nedopadlo kvůli covidu. A když nám otevřeli školy až v květnu, tak toho bylo najednou moc. Ale zpětně jsem zjistil z pozorování, že děti ten film viděly v březnu v televizi, tak jsem si chvíli říkal, že už není tak nutné je na ten film tahat, když už každý, kdo ten film chtěl vidět, tak ho viděl, ať už s rodiči nebo bez rodičů. Takže nevím, jestli by teď pro děti bylo tolik přínosné koukat i na tu verzi 12+, když třeba i šestáci viděli verzi 15+. Ale ta beseda k tomu by se mi líbila. U nás se ale tyhle hromadné akce plánují hůř, protože jsme velká sídlištní škola, kde je 1 000 žáků. A těžko se něco koordinovaně plánuje.

Osobně cítím, že téma bezpečnosti na internetu ve výuce má smysl teď i do budoucna. Co všechno se na ty děti valí, musíme jim s tím pomáhat. Ony jsou online neustále a konzumují velké množství informací a vjemů. Zakládají si účty na nových platformách, koukají na videa několika různých youtuberů a dostávají se k nim informace z různých oblastí. U nás děti často řeší politiku, kdo je Zeman a kdo Babiš... Mají negativní průpovídky na jejich adresu. A to je jen, že otevřou seznam.cz a už se na ně valí informace.

To samé třeba s pornem, kdy děti dobrovolně a cíleně chodí na porno stránky a povídají si o tom, co tam viděly. Přemýšlím jestli, když si pouští prvňáci porno a nic to s nimi nedělá, to s nimi bude dělat něco za deset patnáct let, kdyby už chtěli, aby to s nimi něco dělalo? A vůbec si teď netroufnu odhadnout, jaký vývoj (v rizikovém užívání internetu dětmi) bude za pár let... A to je další věc, že děti jsou hodně předimenzované. Aby je něco uchvátilo, musí to jet na x rovinách. U mě v hudebce třeba děti první dva roky vyžadovaly ke skladbě video i u symfonické skladby, nebo negativně reagovaly na černobílá a nekvalitní videa z devadesátých let. Už chtějí jen HD a akční.

Teď na konci školního roku si děti vybraly film, na který chtějí koukat, protože ho mají rády, a vydržely být pozorní asi 15 minut, pak si vytáhly telefony a souběžně se sledováním filmu hrály hry, povídaly si... Nejsem si teda úplně jistý, jak velká je mozková kapacita u dětí, aby stíhala všechny tyhle aktivity naráz. Budou umět věnovat pozornost třeba dopravě na ulici? Trochu je pro mě děsivé sledovat, jak děti chtějí mít tolik vjemů naráz a pokud je něco placaté nebo nebarevné, už je to nezajímá a je to nudné.

Cokoliv dalšího?

Určitě vnímám, že je zájem o to téma i ze strany rodičů, takže má smysl pro ně připravovat semináře a trochu je v tom vzdělávat. Nedávno jsme zrovna řešili, že podle rodičů je zákaz mobilů ve škole nelegální, protože chtějí mít o dětech neustále přehled. Rodičům jde hodně o to, jestli dítě dorazilo do školy, je včas támhle, jestli se nebaví s tím a tím, ale pak je jim už jedno, co na tom internetu dělá, jestli tam nekouká na porno nebo nehraje nějakou střílečku a nepíše si s úchylákem. Nad telefonem dětí nemají takovou moc, jako nad dětmi samotnými. Tohle rizikové chování je netrápí tolik, jako jestli dítě dorazilo do školy a má všechny věci.

Rozhovor č. 6

Cecilie, 41, Středočeský kraj

Kdy a při jaké příležitosti jste s dětmi film zhlédli?

Já jsem ho viděla sama, ne přímo s dětmi. Bylo to při příležitosti učitelské projekce pro učitele z různých škol. Na promítání tedy byli jen učitelé a bylo zajímavé pozorovat i jejich reakce. Bylo to někdy hned ze začátků spuštění filmu v kinech, toto byla předpremiéra pro učitele.

Co bylo hlavním motivem se účastnit promítání filmu V síti: Za školou?

Chtěla jsem to vidět jako metodik prevence, než bychom to vůbec objednali dětem, raději to vždy zhlédnu nejdřív sama, abych věděla, jak s tím pak pracovat a nebylo to buď moc náročné nebo moc pro děti. Takže jsem to chtěla vidět, abych věděla. Pak tam byla i diskuse s odborníkem, což je fajn, že se učitelé i děti mohou ptát a připravit si třeba už otázky předem na to, co je zajímavé.

Kdo z tvůrců byl na besedě s Vámi?

My jsme tam neměli nikoho z tvůrců, ale psychologa. V rámci promítání to jsou sice vždycky tvůrci nebo herečky, ale bohužel na náš termín čas neměli, tak nám sehnali psychologa, což mně osobně nevadilo.

Chtěla jste po zhlédnutí film zprostředkovat i k Vám na školu?

My jsme to měli objednané, ale bohužel se to pak neuskutečnilo kvůli covidu. Myslím, že jsme to měli na květen a v dubnu zavřely školy i kina. Tak to nám bylo dost líto. A náhradní termín zatím nemáme, protože nebylo nic jasné a omezení poměrně přísná. Museli bychom jít po skupinách po deseti. Když bylo po letních prázdninách, tak jsme to objednali na říjen, ale to se začátkem října opět zavřely školy, takže jsme to nestihli... Bylo to naplánované pro osmáky, pro které mně osobně to přijde ideální, protože začínají zkoumat svou sexualitu. Teď budu mít šestáky a tam mi to přijde zase moc brzo, nechám je nejdřív dozrát a taky je budu mít nově, takže se moc dobře neznáme.

Jaká byla Vaše bezprostřední reakce po prvním zhlédnutí?

Bylo nám z toho (s ostatními učiteli) špatně, a to jsem viděla tu „soft“ verzi. Takže bych asi ani neměla odvalu jít na tu drsnější. Bylo pro mě nepředstavitelné, co všechno může udělat manipulace s dítětem.

Dokážete popsat hlavní výstupy, které jste si z filmu odnesla?

Že by se mělo cílit na rodiče. Většinou se to týká dětí, které nemají dostatečnou podporu doma a nudí se. Pak teda vlezou k počítači a povídají si s někým, kdo o ně má zájem. A když zjistily, že o ně má ten druhý zájem, chtěly pokračovat. Vnímám, že děti mají nedostatek pozornosti a předpokládám, že je to především ze strany rodičů. Takže bych se zaměřila i na rodiče, aby jen nepracovali, ale také se věnovali dětem, vytvářeli společné zážitky, pak by děti nechodily na internet si s někým povídat, protože už by si měly s kým povídat. Podporovala bych taky víc přespávání s kamarády a družení skupiny.

Zajímá se někdo na Vaší škole více o téma bezpečnosti dětí na internetu? (Například se v této oblasti vzdělává, připravuje speciálně zaměřené hodiny pro děti, vyhledává nové materiály nebo pomáhá téma uchopit ostatním pedagogům.)

U nás je metodik prevence zároveň zástupkyně ředitele, takže nemá tolik času. Ale chodí na školení a pak doporučuje zajímavé materiály do třídnických hodin. Žádné školení ona osobně nepořádá, spíše objednává externisty, kteří se tématu věnují víc.

Je toto téma obsažené ve výuce na Vaší škole? Případně v jakém ročníku, v jakém předmětu a pod jakým tematickým okruhem? Kolik času se mu věnuje?

Především v třídnických hodinách. Jinak to nemáme konkrétně zařazeno. Ale mluvíme o tom pořád. Kdykoliv se něco vyskytne. Moji osmáci jsou schopni sdílet v podstatě cokoli, tak o tom s nimi mluvím. Říkám jim, že třeba fotky z „pitek“ není vhodné, aby si dávali na sítě, protože se to může dostat i k lidem, u kterých nechťejí, aby to viděli. Dostane se to třeba i do školy.

Měli jsme taky jednu kauzu, kdy si dvě děti vyměňovaly obnažené fotky. Slečna poslala fotku nahatá, ale bez hlavy, on jí poslal fotku i s hlavou, a ta fotka se pak začala šířit, i když byl kluk z jiné školy. Všichni to viděli. Takže ten rok jsme s dětmi na tomhle pracovali ještě víc intenzivně, protože samy mohly vidět, co se může stát. Ten kluk pak chodil chudák zkroušený a řešilo se to s psychologem. A byl to taky osmák, takže pro ně vrstevník, kterého znali a už to nebylo neosobní téma. Což je pro ně vlastně, nechci to úplně říct, ale lepší. Když takhle někoho znají, tak je to více uchopitelné a není to nějaká pohádka, jak vystrašit děti.

Ovlivnila Vás divácká zkušenost s filmem ve Vašem přístupu k tématu bezpečnosti na internetu?

Doporučila jsem ho dětem, ať se podívají, když to běželo na jaře v televizi, ať vidí, kam až to může vést a poučily se. Takže spíš to doporučení.

My v rámci třídnických hodin z těch 12 za rok máme na tohle téma třeba dvě tři hodiny. Pouštěli jsme si i videa Bud' safe online.

Vnímáte nyní vyšší nebo nižší důležitost se na toto téma zaměřit?

Já si myslím, že je to téma hlavně pro rodiče. Měli jsme v plánu pár přednášek pro rodiče a některé už proběhly. Pojali to jako bezpečnost na internetu dětí pro rodiče. Beru to tak, že škola na to může upozornit, ale primárně jde o to, co dělají děti doma a jestli rodiče to sledují a hlídají, co na počítači dítě dělá. I když je to trochu omezení svobody, je dobré se občas podívat do historie. Takže impuls by měl přijít hlavně od rodičů. Naše škola školí rodiče, jak by měli pracovat s dětmi.

Proběhla určitě takhle už jedna přednáška pro rodiče, pozvali jsme je na webu, přišel tam odborník a radil jim, jak s dětmi mluvit a jak je kontrolovat. Nevím ale, jaká byla účast. Podle mě je nebezpečí, že jim nechají velkou volnost a není žádná zpětná kontrola. Ale ta nemůže jít od školy. Škola většinou řeší, až když je nějaký problém. Musí to být primární činnost rodiče, aby si s dětmi povídal a ta kontrola.

Ale rodiče se většinou bojí. Takže je potřeba nejdřív odbourat stres z toho, že zjistí, že se jich to týká, protože všichni rodiče si přejí a myslí si, že u nich by se to nestalo. Tak odbourat tento předsudek. A cílit na rodiče.

Ještě bych chtěla doplnit, že naše děti, když mají takový třídní program, tak to poslouchají, ale nechtějí své problémy sdílet veřejně. Takže i když se jim něco stane, tak to nechtějí říct. Máme školního psychologa a využívají ho, takže doufám, že kdyby je to náhodou potkalo, tak si uvědomí, že je to nebezpečné a půjdou se třeba tomu panu psychologovi svěřit. Nebo někomu, komu věří.

Jaký je zájem o téma bezpečnosti na internetu ze strany rodičů?

Účast byla třeba 60 rodičů a na škole je 900 dětí. Takže to není žádná obrovská účast. Řešili jsme to i na třídních schůzkách, protože to zase jednou na party někdo vyfotil slečnu v nějaké nelichotivé poloze, rozposlali si to a smáli se jí. Tak jsme řešili, jak moc se do toho máme vkládat. Ale bylo nám řečeno, že problémy ve skupině můžeme řešit, až když se to děje ve

škole. Což se dělo, ale i tak nemůžu jít a říct dítěti, ať to smaže. Tohle je přesně úkol rodiče, který to má dítěti říct a ideálně to zachytit ještě před nějakým rozesláním. Měli by (rodiče) vědět, co jejich dítě píše na internetu, že jsou na sebe třeba i sprostí. Takže nejenom kontrolovat kontakt s dospělými, tady těmi pány, ale i dětí mezi sebou.

Už jste zmínila druhý případ nějakého rizikového chování na internetu u Vás na škole. Víte třeba ještě o něčem?

Často zveřejní nějaké video, o kterém se pak dozvedí rodiče. Já teda jsem takový mimoň a sociální sítě nemám, takže děti nesleduju a nevím. Tak se to dozvím ze třetí strany, třeba od rodiče, který volá, že se tam a tam objevilo video a já to musím řešit. A pak teprve si zjistím, co na tom videu je. Naposledy zveřejnili nějaké video, kde na výletě s učitelem skákali z mostu do rozbouřené řeky po přívalových deštích. To třeba není v pohodě a pan učitel dostal vynadáno. Zase to dali na sociální síť, a tak se to dozvěděli všichni.

Seznámila jste se s metodikou od tvůrců filmu?

To je dokonce na webových stránkách, tak to jsem si procházela, ale ne podrobně. Tím, že jsme měli objednaného toho psychologa, tak bych počkala, co bude nejdřív za program s psychologem a pak bychom na to my ve škole navázali dál. Určitě bych chtěla zjistit jejich dojmy, jaký podle nich měly ty holky ve filmu motiv k psaní s predátory, protože mají občas fakt zajímavé postřehy. A třeba bych se jich i zeptala, jak by postupovali oni, kdyby... Podle mě je potřeba reagovat aktuálně taky na to, jak děti mluví na společné diskusi s psychologem a na jejich aktuální naladění. Kdyby to bylo potřeba, tak bych pozvala taky našeho psychologa, aby jim řekl třeba o následcích, které to může mít. Protože oni asi neuvědomují, že to může vést třeba k nějakým traumatům a psychickým nemocem. Tak aby je na to upozornil.

Četl/a jste nějakou konkrétní literaturu vztahující se k tématu bezpečnosti na internetu?

Ne. Mně přijde trochu hloupé, když nemám sociální sítě a neorientuju se v nich, tak jim vyprávět o něčem, co vůbec neznám. Takže oni spíš školí mě. Někdo prohlásí, že se někde na Instagramu objevily upravené fotky učitelů a všichni už věděli, o čem se mluví. Tak jsem si s nimi popovídala, jestli je vhodné to tam dávat apod. Ale zase jsem to neviděla. Nevím, jak funguje Facebook, jak Instagram ani nic jiného. Ale oni mi to vysvětlují a říkají, co kam se dá dát a kde se co může udělat. Takže toho ví víc a dokážou si i mezi sebou poradit, co by tam mělo a nemělo být, což je zase hezké, že to vychází od nich.

Cokoliv dalšího...

Řekla bych, že ve filmu bylo hodně strašení před dospělými, ale tohle se děje i v rámci vrstevníků. Třeba s tím chlapečkem a nahou fotkou to bylo čistě mezi vrstevníky a byl to pro něj velký průšvih. Takže nutně nemusí být nebezpečí od někoho staršího, ale i vrstevníků.

Pak jsem si ještě vzpomněla na jednu situaci, kdy se děti smály chlapečkovi z mé třídy, že našly na profilu jeho maminky fotky z jeho dětství, kde je nahý. A to bylo v páté třídě. Pak volala maminka, že si nepřeje, aby se mu děti smály. V tomhle zase potřebuje proškolit maminka, že by neměla dávat žádné nahaté fotky dítěte na svůj Facebook. Přijde mi, že i ti rodiče jsou neinformovaní a nevědí to.

Takže zacílit to víc na rodiče, protože si z nich děti berou příklad. My máme na škole spoustu mladých rodičů, kteří se sami neumí na internetu chovat bezpečně, například si dávají fotky z dovolené a pak je vykradou. Takže pokud by to uměli dobře rodiče, tak i děti se to naučí snáz, protože to mají přímo od nich, z rodiny. Primárně bych teď teda vychovávala rodiče a děti si pak převezmou vzor.

Rozhovor č. 7

Klaudie, 36, Zlínský kraj

Kdy a při jaké příležitosti jste s dětmi film zhlédli?

My jsme to viděli při příležitosti, kdy nám město nabídlo, že pro všechny školy zakoupí toto promítání a budeme to mít zdarma. Myslím, že tu nabídku ale dostalo více obcí. A na základě té nabídky, že nám to zdarma pustí, tak jsme naši školu do toho přihlásili.

Co bylo hlavním motivem se účastnit promítání filmu V síti: Za školou?

Já ve škole funguji jako metodik prevence, a ještě učím občanku, takže jsem o tom filmu samozřejmě věděla a sledovala jsem to. Měla jsem o to zájem, ale kvůli covidu jsme to odkládali až na příští rok, ale když přišla ta nabídka, že nemusíme ani chodit nikam do kina, tak jsem hned souhlasila. Poradila jsem se tedy ještě se dvěma kolegyněmi občankářkami, co na to říkají a taky s panem ředitelem, aby to nebylo jen moje rozhodnutí, ale všichni jsme to tak nějak schválili, že to zkusíme a uvidíme, co na to děti řeknou.

Jakým způsobem reagovaly děti na informaci, že se společně budou koukat na film V síti?

Většina řekla, že už to viděla, že si to zhlédli online. V té třídě, kde jsme měli dvě sedmičky, tři osmičky a dvě devítky, takže kromě šestých tříd celý druhý stupeň, se našly třeba jen dvě tři děti, které to neviděly a jinak všichni viděli tu verzi od 15 let, i když jsou třeba mladší.

Co říkaly tedy na tu verzi pro mladší děti?

Bylo tam ticho, když se promítalo a všichni bedlivě poslouchali. Nehodnotili to pak, že by to bylo něco špatného nebo slabý odvar. To vůbec ne. Hodnotili to kladně, měli dotazy, chtěli se ptát i se zapojovali do diskuse poté s producentem filmu a režisérem. Takže myslím, že je to zaujalo, i ta i ta verze a myslím, že pro ně bylo přijatelnější se dívat na tu verzi 12+.

Viděl/a jste sám/sama také jinou verzi filmu (verze 15+ a 18+, které jsou v kinech promítány pro širokou veřejnost)? Jaký je Váš názor na ni?

Víte co, já jsem tu od patnácti neviděla. Jak to bylo v televizi, tak jsem se chtěla podívat, ale viděla jsem jen kousek, protože to s rodinou a dětma nešlo, nenechaly mě se dodívat. Takže jsem to neviděla celé, viděla jsem jen úryvky a celou jsem viděla jen tu verzi od 12 let.

Jaká byla Vaše bezprostřední reakce po zhlédnutí?

Tím, že pracuju jako metodik prevence a pouštím dětem i jiné věci z E-bezpečí a narážíme na to hodně, třeba v občance, tak to pro mě nebyl takový šok, protože prostě už vím, že se to děje a s dětmi si o tom povídám. Takže jsem ani nebyla nějaká hodně zhnusená nebo tak. Ale tak samozřejmě... ostatní kolegyně, když se na to dívaly, tak si zakrývaly oči, uši a byly šokované. Někteří naši kolegové se na to nemohli ani dívat, radši koukali do telefonu a vůbec neposlouchali a byli tam spíš jen jako dozor. Protože řekli, že ti chlapi jsou strašná hovada a že se jim dělá špatně, když to vidí.

Zmiňovala jste, že s tématem jste již pracovala, tak jaké materiály jste třeba používala?

My vlastně už dlouho používáme Seznam se bezpečně, to promítáme dětem pravidelně, dokonce to máme ještě na DVD. To jsou myslím tři řady a tři díly a tam je to právě, i když je to už deset let staré, hodně dopodrobna vyličené i fotky tam jsou. To myslím udělal tenkrát Seznam.cz. Pak hodně pracujeme s různými materiály od E-bezpečí a když narazím na něco aktuálního na internetu, tak to dětem ukazuju, aby si nemyslely, že je to nějaké stará věc na DVD. Tak se snažím hledat aktuální věci. Třeba zrovna u filmu V síti, když ještě ani nebyl v kinech a s tou hlavní herečkou Terezou Těžkou vznikl asi patnáctiminutový rozhovor o její zkušenosti z natáčení a její vlastní zkušenosti z dospívání s tou močí, tak o tom jsme si s dětmi

povídaly třeba celou hodinu. To jsme rozebíraly a oni říkaly i své zkušenosti. Takže tím, že jsme metodik prevence, a ještě učím občanky, tak se mi to krásně propojuje a dobře se mi s tím pracuje. Požádala jsem i pana ředitele, aby mi dal na druhém stupni co nejvíc občanek, abych tam toto téma mohla vždycky otevřít s dětmi a probrat.

Takže tady to Seznam se bezpečně, E-bezpečí a pak cokoliv, co na internetu vidím, aktuální věci.

Je toto téma obsažené ve výuce na Vaší škole? Případně v jakém ročníku, v jakém předmětu a pod jakým tematickým okruhem? Kolik času se mu věnuje?

To se přiznám, že nevím, jestli to je v nějakém konkrétním ročníku zakomponované, protože já to jedu od šestky až do devítky. Od šestky něžně a v devítce už je to prostě natvrdo opravdu všechno, jak to je. Takže od šestky do devítky to jedu běžně a zařadím to vždycky, když na to narazíme, nebo když je potřeba, protože se ve třídě něco děje. Na to aktuálně navazuju. Ale je to tím, že jsem ten metodik prevence. Ale abych vám řekla, v jakém ročníku to je, to vám bohužel teď neřeknu, když před sebou nemám ten školní vzdělávací program. Určitě to je v občanské výchově v osmičce a možná i v šestce, ale to si nejsem teď jistá, protože jsem je dlouho neučila.

Zajímá se někdo na Vaší škole více o téma bezpečnosti dětí na internetu? (Například se v této oblasti vzdělává, připravuje speciálně zaměřené hodiny pro děti, vyhledává nové materiály nebo pomáhá téma uchopit ostatním pedagogům.) Jste to Vy jako metodik prevence?

To jsem přesně já.

Mohla byste tedy podrobněji popsat, jak k tomu tématu přistupujete?

Hodně to sleduju. Hlavně E-bezpečí, kde je pan Kamil Kopecký, který mě třeba učil na pedagogické fakultě v Olomouci. Takže ho i sleduju na Facebooku a vidím, co dělá. Pak nám taky náš oblastní metodik prevence posílá nějaké materiály, různé odkazy, je hodně aktivní. Teď jsem si třeba dělala certifikát pod NÚKIB ve spojitosti s E-bezpečím a panem Kopeckým, tak tam jsem si udělala dva certifikáty. Takže snažím se v tom tak vzdělávat a procházet si materiály, které přicházejí. Taky na internetu, co vidím, tak se snažím o tom číst.

Jaké certifikáty od NÚKIBu máte na mysli?

To je certifikát, který jsem si dělala asi před třemi měsíci, a jmenuje se ten kurz BvK! – Bezpečně v kyber. Je to online kurz a může se tam přihlásit vlastně kdokoliv. Jsou tam k tomu

pak i různé odkazy a ke stažení materiály do mediální výchovy jako je hoax, fake news, konspirační teorie, manipulace. A je to ve spojení NÚKIB, MŠMT, Zvol si info a E-bezpečí. Je to opravdu krásně, je to super. A na závěr se dělá test, na základě toho dostanete certifikát. Je tam i třeba téma kyberšikana učitelů, kyberstalking, sexting, pornografie. Jako super to je úplně. Přímo ta stránka je osveta.nukib.cz a dá se to vyhledat jako Bezpečně v kyber!

Jak reagují na Vaši proaktivitu v tématu bezpečnosti na internetu ostatní učitelé?

Oni jsou rádi a nechávají to na mě. Jsou rádi, že tam i třeba zvu různé hosty jako oblastní metodiky prevence apod. oni jsou rádi, že s dětmi toto rozebírám. Většinou všechno to nechávají na mě.

Máte speciálně zaměřené hodiny v každé třídě i mimo občanskou výchovu, nebo téma vždy proberete v rámci tohoto předmětu?

Já jsem si dala požadavek panu řediteli, abych učila opravdu ve všech třídách na druhém stupni. A když jsem neučila třeba v šesté třídě občanku, tak jsem měla s holkami pracovky a třeba tam si s nimi u vyšívání taky o tom povídá. Takže se snažím, abych měla opravdu všechny, a když mi unikne nějaká třída, tak požádám třídního učitele (o prostor), anebo v suplovaných hodinách, když je supluju. Nebo dám učitelům nějaký materiál, který chci, aby jim pustili. Ale spíš tam chci být sama a povídat si s nimi o tom, protože si myslím, že o tom vím zase víc než ten třídní učitel. Takže opravdu se vždycky snažím, abych každý rok tu třídu nějak zasáhla tím, co jim tam řeknu o tom bezpečí v kyberprostoru. Snažím se prostě vždycky nějak, i třeba v těch suplovaných hodinách.

Jaké byly bezprostřední reakce dětí po zhlédnutí filmu? Říkala jste, že jim to oproti verzi 15+ nepřišlo úplně soft, ale zajímaly by mě ještě další reakce. Objevilo se tam třeba něco na škále zhnusení až vysmátí?

Ne, nic takového. Třeba holky devátáčky, u kterých víme, že k tomu mají i celkem blízko a něčeho takového by se třeba mohly dopouštět, tak jsme je sledovali a sledovali jsme jejich reakci. Tak po sobě pokukovaly, takže jsme čekali, že třeba za námi pak přijdou. To jsme jim několikrát zopakovali, že kdykoliv mohou přijít a říct nám to. Ale že by byly nějaké nestandardní reakce, to vůbec ne. Myslím, že to pro ně bylo poučné. Měli pak dotazy, když byla ta následná debata, tak psali dotazy nám anonymně na papírek. My jsme rozdali papírky s propiskou a oni nám to poslali zpátky, nepodepsané dotazy. A bylo to všechno k věci. Zajímali se třeba, jak dopadli všichni ti predátoři a tak dále. Takže nebyly tam fakt žádné nestandardní

reakce, že by se někdo zhroutil nebo to přišlo někomu k smíchu. To vůbec ne. Takové prostě normální reakce.

Jak jste to měli s následnou reflexí?

My jsme koukali dvakrát, dva týdny po sobě. To jsme měli rozdělené i kvůli covidu. Měli jsme to rozdělené a pokaždé jsme se všichni sešli v jídelně a absolvovali jsme oba termíny. Toho 8. (června) to absolvovali sedmáci a jedna osmička a o týden později to absolvovali dva osmáci a dva devátáci (ročníky). A měli jsme to hromadně v té jídelně, kde jsme se všichni sešli, abych tam u toho mohla být se všemi já jako metodik prevence a nějak to tam ošéfovat.

Reflexi jsme měli pak hromadně, to pokládali ty dotazy. Ale pak jsem se o tom s nimi bavila ještě ve třídě, když jsem je učila. Ale oni většinou moc dotazů už neměli, všechno jim podle mě bylo zodpovězeno při té diskusi, to, co je opravdu nejvíc zajímalo.

Takže reflexe probíhala hlavně formou dotazů od žáků a odpověďmi od tvůrce, anebo od Vás?

Ano.

Využil/a/i jste metodiku připravenou přímo tvůrci dokumentu?

Ano, jo, četla jsme si ji předtím.

Jaké jiné materiály jste si ještě před tím pročítala?

Hlavně tu metodiku, jinak nic moc. Leda jsem teda si různě četla, co o tom bylo na internetu, například na E-bezpečí, co o tom psal Kopecký, co o tom psal pan Klusák. Nebo jsem viděla nějaké rozhovory s tou herečkou.

Ještě když jste zmiňovala, že jste si o tom s dětmi následně povídala v hodinách, tak jste tomu věnovali tedy celou hodinu občanky?

Víte co, já jsem si o tom s dětmi pak povídala, nejenom v občance, ale třeba i když jsem tam učila češtinu. Takže když jsem tam měla ten den češtinu, nebo následující. Ale oni už neměli úplně dotazy. Byl tak jeden dotaz, jinak fakt nic. Já jsem čekala, že třeba pak za mnou ještě někdo přijde, protože za mnou občas za mnou chodí, třeba jednou jedna holčička, že někam poslala své nahé fotky. Ale nikdo nepřišel, žádná odezva od těch dětí nebyla. Takže buď budeme doufat, že nic takového se těm dětem neděje, že to tak je... takže jak říkám, už neměly žádné dotazy, nechtěly se na nic doptat, nic. A nikdo si z toho ani nedělal srandu, myslím, že to vzaly vážně, vzaly si to k srdci.

Ovlivnila Vás divácká zkušenost s filmem ve Vašem přístupu k tématu bezpečnosti na internetu?

Já si myslím, že je dobře, že ten film vznikl, protože to je zase nový materiál. Jak říkám, že jsem dětem pouštěla to Seznam se bezpečně, tak to jsou věci, které jsou už deset let staré. Takže když děti vidí, že je to něco nového a vlastně i aktuálnějšího, tak je to pro něj víc takové reálnější a že se to opravdu děje. Ne, jako když jim pustím něco deset let staré. I když je tam stejný princip. Takže si myslím, že tady opravdu je skvělé, že to vzniklo, je to super. Jsem ráda, že to vzniklo. A do budoucna mám v plánu, že to budu dětem pouštět.

Jaký přínos dokumentu pro sebe a pro děti vnímáte?

Pro pedagogy to je určitě výborný učební materiál. A pro děti je to určitě zase dobrá věc pro prevenci, že to funguje zase dobře na odstrašení. Aby získaly tu zkušenost, i když z dokumentu, tak aby věděly, že se to děje, takže z preventivního hlediska určitě to je perfektní.

Je to podobná otázka, ale dokážete popsat hlavní výstupy, které jste si Vy a děti odnesli?

No hlavní výstupy... jako tam bych řekla určitě nabití té zkušenosti, i když přenesené, že se opravdu něco takového děje. A pro mě to má pořád hlavně tu preventivní informaci, беру to jako ten preventista, že děti se s tím setkaly, viděly, co se děje a zase si něco uvědomí. To je asi tak jediné, co mě napadá.

Vy jste v tématu už poměrně kovaná, ale zajímalo by mě, zda po promítání filmu dětem vnímáte aktuálně vyšší, anebo nižší potřebu téma bezpečnosti na internetu zařazovat do výuky?

Asi pořád stejnou. Já jsem na to téma už dost zaměřená, myslím si, že to dost ve škole s dětmi jedu a probírám, takže úplně stejnou. Pro mě je to spíš další dobrý výukový materiál a asi pořád pojedeme na stejné rovině. Každý rok jsme zapojovaly různé příběhy a případy, takže asi pořád stejně v tom budeme pokračovat.

Chystáte nějaké konkrétní kroky v přístupu k tématu do budoucna? Pokud ano, tak jaké?

Já si myslím, že asi pojedeme pořád v tom stejném režimu, že to dětem budu pořád pouštět tento film a asi to nahradí to starší Seznam se bezpečně. Takže spíše tenhle film nahradí ty předchozí dokumenty. A asi pojedeme pořád stejně, myslím, že pořád budu vyhledávat nové aktuální věci a pořád pojedeme ve stejném režimu.

Rozhovor č. 8

Věra, 28, kraj Vysočina

Kdy a při jaké příležitosti jste s dětmi film zhlédli?

My jsme ho viděli minulý rok na konci února. A chytli jsme podle mě tu nejhorší dobu, protože jsme měli pak na začátku března jarní prázdniny a hnedka ten týden na to začala karanténa, zavření škol, takže jsme tam byli poslední týden loňský únor.

Iniciativa vzešla od nás vyučujících a člověka, který není metodik prevence, ale má na starost kulturní vyžití kina. My máme ve škole takovýho člověka, co má tohle na starosti. My jsme o tom diskutovali hodně už předtím, protože to vzbudilo velkou diskuzi už dlouho, dlouho před tím, než to vydali. Konkrétně já jsem na tom byla v kině hnedka asi na premiéře, což bylo asi týden dva před tím. Nebyla jsem tam sama, bylo tam víc kolegyně se mnou. A tady ta kolegyně to začala zařizovat, ale chopilo se toho taky město a zařídili to pro všechny školy zdarma. Takže vlastně to nakonec ani nebyla iniciativa od nás, my jsme jen souhlasili, jestli do toho jdeme nebo ne, ale byla to iniciativa toho města vyloženě. Bylo to tedy ze všech stran a všichni o to stáli.

Co bylo hlavním motivem se účastnit promítání filmu V síti: Za školou?

Ono totiž u nás asi týden před tím proběhla taková instagramová kauza celkově. Nemělo to vyloženě sexuální podtext. V té době hodně frčely přiznání různých škol a asi týden před promítání to prolítlo u nás taky. To jsem celé řešila já, protože jako jediná na škole mám Instagram. A vlastně bylo hrozný překvapení, jak děti mají profily otevřené a jsou snadno dohledatelní. Takže nakonec z toho, že byl průšvih ze vzájemné šikany a šikany učitelů, tak se to přesunulo k prevenci toho, že vlastně, když to řeknu, jak špatně je to hlídáno. Bylo to přes osmdesát profilů a jen u jednoho jsem nedohledala, kdo to byl. Jinak o těch dětech jsem byla schopná vyzjistit všechny jejich sourozence, kde bydlí, jejich barák... Jedna jedenáctiletá holčička tam měla 5 000 příspěvků. A zrovna když jsem tohle řešili na poradě, vyšlo taky to V síti, tak jsme cítili potřebu, že to je ze všech stran nutný téma. A svým způsobem to vzbudilo velký rozruch i u nás. Víím, že už rok před tím, když se na to vybíraly peníze, tak kolegové přispívali do Hit hitové kampaně, aby film vůbec mohl vzniknout. Takže už dlouho byla iniciativa, že na to chceme jít, jenom se nevědělo, že bude ta verze pro děti a pro dospělé. Ale jakmile byla ta verze pro děti, tak nikdo nepřemýšlel a všichni říkali, že do toho jdeme.

Takže nakonec se zúčastnil celý druhý stupeň včetně dětí, kterým ještě nebylo 12 let. Ale posílali jsme domů zprávy rodičům, jestli souhlasí s tím, že tam děti půjdou a budou koukat tady na tenhle film. A všichni do jednoho to odsouhlasili. Takže celá naše škola šla do toho kina a celý sál jsme měli jen pro nás.

Jakým způsobem reagovaly děti na informaci, že se společně budou koukat na film V síti?

Toho jsem se dost bála, protože já, když byla na té verzi před tím, mi to úplně vyrazilo dech a popravdě ono už několik dní před tím se ve škole táhly meme „12? Tak to je pohoda“ a podobně. Takže mi přišlo, že ty děti se na to vyloženě těší, až to uvidí. A já jsem se i bála toho, že si to budou chtít vyzkoušet samy, až to uvidí. A některé záběry už taky unikly předem, takže věděli, do čeho jdou. A byla jsem překvapená, že nic takového tam vůbec nebylo, děti byly zaražené. V kinosále bylo úplně ticho, stejně jako bylo ticho v kinosále u těch dospělých po verzi 15+. I ty děti to zasáhlo stejně – prostě nikdo se nesmál, všichni seděli zařezaní, taková byla reakce. Takže moje obavy nebyly vůbec relevantní.

Jaké byly bezprostřední reakce dětí po zhlédnutí filmu?

Ticho. Skončil film a ticho. Město nám zařídilo, protože dlouhodobě spolupracujeme s městskou policií, že tam budeme mít s nimi besedu. My s nimi spolupracujeme taky v rámci prevence, takže tam byli ti samí strážníci, které ty děti už znají. Na film jsme šli hned ráno a beseda navazovala vlastně hned po tom. A najednou jako by to z těch dětí opadlo, protože se našlo opravdu spousta dětí, které s tím mělo zkušenost a bálo se to říct. A najednou byly v prostoru, kde se o tom mluví, tak se bály mihnout to říct. Takže nejdřív byla reakce ticho a pak postupně se začaly děti otevírat a přestaly se bát o tom před ostatními mluvit.

Strážníci opakovali už jen to, co se ve filmu říkalo, nic moc navíc. Ale jak tohle byl takový bezprostřední zážitek a viděly to na vlastní oči, a musím říct, že se toho tvůrci nebáli ani ve verzi 12+, to jsem si myslela, že bude jiný, ale bylo to za mě dobře, tak ta reakce byla šok, nebo jsem to z nich aspoň cítila. Oni jsou takoví vtipálci a mají ke všemu, co říct, i jak kolovaly celý dni předtím vtipy, tak po zhlédnutí najednou ticho. A jak kdyby jim to došlo a začaly sdílet svoje zkušenosti.

Ještě jsem si vzpomněla, že jsem tam seděla vedle jedné v té době ještě jedenáctileté holčičky, hrozně hodná a fakt punc čisté duše. A pamatuju si, jak tam v jednom záběru psal predátor holčině, že je „nadrženej“ a tahle moje žačka mě tahala za triko a ptala se, co to znamená. Načež skončil film a ona se mi svěřila, že se s tím setkala, že ji asi nějaký Angličan vydírá po internetu, že pokud mu nepošle nahý fotky, tak to řekne rodičům. Přitom ona neměla ani sociální síť,

jenom si kvůli škole založila Messenger, protože tam děti v dnešní době řeší školu a společný věci. Takže kdo ten Messenger nemá, tak jako by nebyl. Ona tam neměla ani fotku, nic nepřispívala, nechodila tam, a přesto se k ní někdo takovej dostal. Takže chudák slušná holka, která ani nezná význam slova „nadrženej“... A ona se to strašně bála říct tatínkovi, protože měla velký strach především z toho, že by jí to zakázal. Nakonec jsem jí to pomohla vyřešit já a zablokovali jsme to. Ale i holčina, která tam není ani aktivní, tak tu zkušenost má.

Co jsem tak vyzjišťovala, tak dřív rodiče povolovali dětem hodně Instagram, protože se tam nedaly posílat zprávy, ale teď už zprávy jdou, ale rodiče to neví. Takže rodiče si myslí, že se tam těm dětem nemůže nic stát, ale tak to samozřejmě není.

V rámci osvětové kampaně jezdili na promítání tvůrci, Vy jste tam někoho měli?

Ne, my jsme tam nikoho neměli. Ono my jsme měli promítání hodně narychlo a asi týden po premiéře. Ale plánovali jsme to více rozvést po jarních prázdninách, které hned navazovaly, ale zavřely se školy. Tak nechci říct, že se to úplně zazdilo, ale vlastně při porovnání, kdyby se normálně chodilo do školy, tak jo, to se trochu zazdilo.

Neměli jsme ani ty (didaktické) materiály. Nejsem si jistá, že to už v té době bylo. Já si totiž myslím, že to všechno bylo tak narychlo... ale asi tři týdny potom mělo ještě město zařídit promítání pro veřejnost, kam se zvali i rodiče, a tam někdo z tvůrců měl být. Nakonec se to ale zrušilo.

Takže jsme to udělali tak, že se tam pozvala ta policie, se kterou se už děti znaly. Tím se to ještě prohloubilo a opakovaly se věci, které už děti věděli z těch předchozích sezení s policií, jenom se to zaměřilo víc na ty sexuální věci.

Jak vzniknul nápad na tuto formu reflexe a jak probíhala?

Přesně si ani nejsem jistá, že to byla naše iniciativa. Podle mě to byla iniciativa města, protože policie takhle chodí do všech škol. Já jsem popravdě ani nečekala, že tam taková diskuze bude. A ta měla být jenom na hodinu, jenom, aby se zrekapitulovalo, co se říkalo v tom filmu, ale když tam začaly děti do toho dávat spoustu svých zkušeností, tak jsme tam nakonec seděly tři hodiny. Takže to nebylo vůbec v naší režii, ale v režii té policie, ale tím, že s nimi máme navázanou dlouhodobou spolupráci, tak jsme zhruba věděli, co od toho očekávat.

Probíhalo to zhruba tak, že po skončení filmu přišli a stejně jako ve filmu ty holky tak popisovali různé zákony. Takže policie udělala zhruba stejný postup a dávali k tomu prevenci přímo na míru, co říkali těm dětem. Jedna část byla třeba, jak poznat, že ten dotyčný je opravdu ten, s kým si píšou a není to nějaký predátor. A děti, jak už to znají, tak třeba říkaly i samy své

zkušenosti. Další část zase, co mám dělat, když se mi něco takového stane, kam to nahlásit. V podstatě kopírovali ten film, ale s tím, že děti je už znali. Ale vůbec to nebylo v naší režii jako učitelů, my jsme byli vlastně spíš pozorovatelé. Všechno to zařizovalo město. Ta policie byla vlastně překvapení, nejen pro mě. Věděla jsem, že jdeme na ten film, že tam bude reflexe, ale nevěděla jsem, že až takhle.

A metodiku od tvůrců jste tedy nedostali? Ani zpětně jsi jí neviděla?

Já myslím, že v té době ještě nebyla. Ani si nemyslím, že jsme se o ní bavili. Vlastně ono po tom hned byly ty jarnáky a pak se zavřely školy, tak se to celý zadrželo.

A nekoukala jste se na ni ani zpětně?

Přemýšlím, že to znovu zařadím ročníkům, které se k tomu nedostaly a očividně se to tam zase rozjíždí.

Zajímá se někdo na Vaší škole více o téma bezpečnosti dětí na internetu? (Například se v této oblasti vzdělává, připravuje speciálně zaměřené hodiny pro děti, vyhledává nové materiály nebo pomáhá téma uchopit ostatním pedagogům.)

Ne, ne. My ani nemáme školního psychologa vyloženě. Ani ve městě není celkově, myslím, že tam nikdo není. Metodik prevence si taky myslím, že se přímo tomuhle tématu nevěnuje. Spíš se o to rveme takovýti učitelé, co o to mají zájem. Protože někteří kolegové z toho nebyli vyloženě nadšení, nedá se říct, že by v tomhle táhla škola za jeden provaz. Někteří moji kolegové říkají, ať se to dětem radši vůbec neukazuje, aby nevěděli, že se něco takového děje, protože když žijou v nevědomosti... My jsme měli i jednu speciální preventivní akci „Aktivní útočník“, kde jsme si měli na vlastní kůži jako učitelé ubránit děti před střelcem a byli kolegové, kteří byli fakt proti tomu. Že takhle dáváme dětem návody. Takže u nás není celoškolská iniciativa, ale zase je v tom hodně kolegů aktivních, třeba i já jsem v tom docela aktivní. Jak mám tu výchovu ke zdraví, tak si to tam vždycky zařadím. Pak mám tu kolegyni pro kulturní záležitosti, která se prala o to, abychom na to šli. Ta zase učí občanku a zařazuje to tam. A teď úplně nově zajišťujeme na nové digitální kompetence, které se mají zařadit do RVP do jednoho až dvou, tří let. A my jsme škola, která se rozhodla to zařadit hned. A součástí téhle digitální kompetence už to je, rozebírali jsme si to do různých předmětů, takže i v informatice to nově bude učit a bude se to učit povinně. Já jsem to teď zařazovala třeba ze své iniciativy a neměla jsem to v RVP. A i když teď už výchovu ke zdraví učit nebudu, tak mám aspoň jistotu, že je to v osnovách zařazené a kdo ji bude učit nově, tak to bude muset zařadit.

Takže není to, že bychom měli něco ve škole jednotně, jako postoj nebo konkrétní člověk, spíš tak každý na vlastní triko. Co kdo o tom ví. Protože v RVP pro základní školy teď aktuálně to není. A jsou učitelé, kteří jedou jen podle toho a radši nechtějí ani dětem ty věci ukazovat.

A do jakých dalších předmětů jste to tedy teď nově zařadili?

Ty digitální kompetence jsou něco povinného pro informatiku a pak každý předmět si musí rozebrat ještě další kompetence mimo tu informatiku. Takže je máme teď mimo informatiku v občance a ve výchově ke zdraví.

Jaká byla Vaše bezprostřední reakce po prvním zhlédnutí?

Já jsem to docela sledovala už před tím a zajímalo mě to, takže jsem trochu věděla, do čeho jdu. Přítel moc nevěděl, do čeho jde. Šla jsem tam s přítelem a dalšíma učiteli od nás. A myslím, že to byla snad dokonce premiéra, nebo promítání hned nějaký z prvních dnů a reakce teda byla hrobové ticho. Já jsem asi nikdy nezažila v kině, že by skončil film a nikdo nikam nešel a nic neříkal. Všichni seděli zařezaní a bylo ticho. A já teda taky. Musím říct, že ti tvůrci to udělali ještě chytrě v tom, že to bylo jako na houpačce – střídaly se takové milé a úsměvné scény jako králík letí z okna a pak najednou bum, bum, bum a zas... My jsme jeli domů autem a nic jsme si tam skoro neřekli. Bylo to dost hrozný, když si člověk uvědomil tu realitu. To byla asi moje bezprostřední reakce.

Pak teda další den, když jsme se sešly s dalšími kolegyněmi ve sborovně, co to viděly, tak jsme si sdílely svoje zkušenosti. A bavily jsme se, kdo měl někdy nějakou zkušenost s predátorem na internetu a nebyl tam nikdo, kdo by tu zkušenost neměl. Tak jsme si uvědomily, jak málo se o tom mluví, i když vlastně každá žena v naší sborovně s tím měla nějakou zkušenost, setkala se s tím. A hned asi týden na to jsme šli s těmi dětmi.

Všechny reakce byly v kostce „hrozná realita“. A já třeba nechci mít děti a moje první reakce byla, že tohle je jeden z dalších důvodů! Že ten dnešní svět je tak tomuhle otevřený a děti jsou tomu pořád vystavené... Já jsem byla v jejich věku takový telátko a nevím, kdybych tomu byla vystavená... Podle mě prostě takový ten film, co člověka ovlivní na několik dní, to jsem přesně měla. Přemýšlela jsem pořád, co to v tom světě je a že je to tak blízko, a přesto se o tom vůbec nemluví.

Jaké zkušenosti dětí se objevily v následné diskuzi? Nemusíte být konkrétní, ale třeba jenom zda můžete uvést na škále závažnost těchto skutků?

Byla tam tedy ta jedna holčička, ale ta to neřekla přede všemi. Ale svěřovali se holky i kluci, ba naopak kluci možná i víc, ale řekla bych, že to byla jenom jejich otevřenost a mohlo to vypadat, že mají zkušenost víc. Ale podle mě spíš jen holky nechtěly tolik sdílet, když tam byl celý druhý stupeň. A těch reakcí tam teda bylo dost. V drtivé většině to bylo tak, že si s nimi nepsaly děti dlouhodobě, že by udržovaly kontakt, jako to bylo vidět ve filmu. Jsou to spíše nárazové zprávy, ale ty děti mají sítě tímhle prolezlý. Mně se třeba zprávy od cizích lidí hodí do žádostí a já to nevidím a rozkliknu třeba až zpětně. No a dětem takové zprávy chodí denně. Často zkomolená čeština, odkaz na něco, nějaká nabídka, sprostý slova. Mně to občas taky přijde a mám pocit, že když ti to přijde jednou, tak už ti to chodí častěji a víc. No a dětem přesně tyhle zprávy chodí. Ale nebyla tam zkušenost třeba s falešným kamarádem na internetu. Spíš tyhle nárazový.

A hodně jsme se zaměřovali ve škole na to, že mají děti otevřené profily, mají tam nafocenou třeba i celou cestu do školy, tak jsme řešili, jak to může být nebezpečný.

Jaký přínos dokumentu pro sebe a pro děti vnímáte? Dokážete popsat hlavní výstupy, které jste si Vy a děti odnesli?

Jo, určitě. Předtím mi přišlo, že to byla docela sranda, ale od té doby jsem nezažila jediný vtip na to téma. Než jsme na ten film šli, tak si z toho všichni dělali srandu. Ale u nás to bylo i hodně spojené s tou kauzou na škole, kdy potom všechny děti schovaly profily a bylo na nich vidět, že i v té následné diskusi se o to fakt zajímali a cítili, že se jich to týká. Protože občas mi přišlo, že ty děti dřív ani neměly pocit, že se jich to týká. Ale po dokoukání filmu mi přišlo, že je to opravdu vtáhlo a jsou taky informovanější.

Ovlivnila Vás divácká zkušenost s filmem ve Vašem přístupu k tématu bezpečnosti na internetu?

Všichni učitelé byli dotčení a začali o těch věcech mluvit. Vyloženě ovlivnilo, to asi nemyslím. Ale řekla bych, že kdybychom teď chtěli promítání v síti zopakovat, tak všichni řeknou, že do toho stoprocentně jdou. A asi bychom taky udělali tu reflexi sami a podle toho, jak už film známe, protože tu verzi 12+ jsme viděli všichni až tam s dětmi, takže jsme se na to nemohli připravit dopředu. A myslím, že k tomu teď všichni přistupují jinak. Podle mě je strašný problém, že starší ročníky vůbec neví, co od těch sociálních sítí čekat, sami nemají Facebook, nemají Instagram a nedokážou si to představit. Ale když to viděly tyhle starší kolegyně, tak jim najednou došlo, jaký svinstvo to vlastně je. Takže to začaly brát vážně. Ale jsou stále kolegyně,

které si stojí za tím, že bychom to neměli ukazovat dětem, ale berou to spíš jako svůj osobní názor a nesnaží se o tom ostatní přesvědčit.

Vnímáte nyní vyšší nebo nižší důležitost se na toto téma zaměřit?

Milionkrát vyšší, aspoň za mě. Přijde mi, že k tomu neustále sklouzáváme a spousta věcí se přesunula na internet. Třeba když probíráme šikanu, tak stejně skončíme u kyberšikany, protože ta je teď daleko častější. Fakt se to přesunulo. Dneska se spousta věcí děje na internetu, jak ve výuce, tak mimo ni. A neustále se vracíme k té naší instagromavý kauze. Já jsem to teda zařazovala vždycky, ale taky jsme nevěděla. Bylo to spíš o ochraňe profilů a o tom, co říkala na prevenci městská policie. O bezpečnosti na internetu mají pro děti třeba celý dvouhodinový blok. Ale to taky nebylo přímo o tom, ale spíš o schovaných profilech. A po filmu už jsme nemuseli ani nic říkat a děti si to udělaly samy. Ale já osobně bych na to vyhradila daleko víc času, klidně půlku školního roku. Protože bavit se 9 měsíců o šikaně normální a pak 1 měsíc o tom, že se to může dít i na internetu. A přijde mi, že naopak už většina věcí se děje na internetu. A děti mají na internetu větší svaly, víc si k sobě dovolí. Ale je to můj pohled mladé učitelky, starší by se mnou nesouhlasili.

A v jakém předmětu bys chtěla tématu věnovat půl roku?

Určitě v té výchově ke zdraví. My ji máme ale jenom v šesté třídě. Teď to máme po měsíčních tematických blocích. Tématu sociálních sítí jsem se teda věnovala celý měsíc, ale stejně se to prolíná i jinač. Ale klidně bych tomu věnovala i víc času a nejen v šesté třídě. Pak tedy ještě kolegyně se tomu věnuje v občanské výchově, a to je od šestky i do devítky, ale nevím, jak moc se tomu věnuje. A potom k nám chodí ta městská policie, především v sedmé třídě, ale hlavně podle toho, jak si ho metodik prevence zavolal. A to pak není hodina, ale celé dopoledne. A je to na téma, které si učitel vybere. Myslím, že zrovna tohle téma tam nebylo, spíš nějaký program na stmelení kolektivu, když přijdou do šesté třídy, protože my máme jednu šestku, co tam jde společně a jednu složenou z dětí ze všech okolních vesnic.

A řešíte to také v třídnických hodinách?

My třídnické hodiny ukotvené nijak nemáme, ale třídní učitel většinou u té své třídy dostane hodně hodin, včetně třeba výtvarky a pracáků. Takže pak jsem měla třeba se svou třídou takovou třídnickou hodinu v rámci výtvarky, kdy jsme si malovali a povídali zároveň. A třeba na tu instagramovou kauzu tenkrát mě upozornila moje třída a řešili jsme to spolu hodně intenzivně, takže jsme neměli skoro přírodák. A hodně dětí se o tom chtělo bavit už když se

dozvěděly, že na ten film půjdou a rozvíjely tam diskusi. Takže se o tom bavili třeba v angličtině, nebo kdekoliv byl učitel aspoň trochu ochotný tomu vyhradit nějaký čas. S tou intagramovou kauzou za mnou přišly děti z mojí třídy, ale to nesouviselo zase moc s tím V síti, to až pak se provázalo, protože jsme o tom mluvili asi 14 dní ve všech předmětech.

Chystáte nějaké konkrétní kroky v přístupu k tématu do budoucna? Pokud ano, tak jaké?

Co se týká mě a výchovy ke zdraví, tak bych byla hrozně ráda, kdyby to V síti bylo přístupné pro školy zadarmo někde, kde se na to můžeme podívat. Protože pak to škola ne třeba zaplatí, i když do tohohle myslím by i investovali, ale je to zase těžký vyhandlovat v rámci konkurence těch jiných kolegů. Takže kdyby to šlo, tak já bych stoprocentně nějaký materiály využila v rámci výchovy ke zdraví. Pak tedy to zařadíme do toho ŠVP, ale konkrétní kroky kolegů neznám.

Ta diskuze mi přišla, že utichla. To uzavření škol to docela zabilo, a to mi přišlo, že to bylo docela dobře rozjetý. A všichni o tom mluvili a bylo to velký téma a najednou – bum – zavření škol a ticho. Takže já doufám, že se to zase rozjede. Myslím, že já a ta moje jedna kolegyně budeme apelovat na to, aby se na to šlo ještě jednou znovu do toho kina, aby se to zase rozdmýchalo. Předtím se o tom mluvilo hodně, teď se o tom nemluví vůbec a konkrétní kroky asi nikdo nepodniká.

Myslíte tedy, že by se ta diskuze vyvíjela jinak nebo by neutichla, kdyby se nezavřely školy?

Určitě. Protože i nakonec diskuze pro rodiče nebyla, protože i kino se zavřelo. To mělo být na konci března myslím a nedošlo k tomu. A když se o tom třeba bavím i se svými vrstevníky, tak o tom filmu ví, ale když ho nestihli vidět v kině, tak na něj zapomněli. Takže by bylo fajn udělat tu vlnu znova. Protože spousta škol to nestihlo a spousta lidí to taky neviděla, protože se to prostě zavřelo. A nerozjela se taková diskuze, jako si myslím, že se mohla rozjet, kdyby to viděli všichni. Pro nás v té škole to bylo taky těžký, protože jsme na to chtěli pak navázat ve výuce. My jsme ani ze začátku (karantény) neměli online hodiny, takže to utichlo úplně a jako by se na to zapomnělo.

Měli jste ještě nějakou podobnou kauzu jako tu s instagrámovým přiznáním?

Ne. A ještě specifické bylo, že jsem to celé musela řešit já, protože mám jako jediná Instagram. Dokonce to všichni odmítali řešit, protože to prostě neznají a nevidí v tom tu důležitost. Takže jsem udělala screeny toho všeho a chodila za vedením a za jednotlivými učitelkami a ukazovala jim, co se tam píše o nich, aby se naštváli a měli motivaci to řešit. A to ještě týden trvalo, než

jsme se vůbec rozhoupali to řešit. Bylo v tom hrozně moc dětí zapojených, už od třetí třídy, nadávky, strašná šikana... S pár dalšími kolegy jsme apelovali na to, aby bylo řešení jednotné ve všech třídách. Ale tím, že jsem mladá učitelka, tak bych si to asi sama neprosadila, nikdo by mě neposlechl. Naštěstí za mnou stáli ještě další kolegové, kteří na rychlém řešení taky trvali. Pak nám to potvrdili i policisti, kteří u nás zrovna tou dobou měli nějakou tu prevenci, ať to řešíme okamžitě, jinak se to rozjede. Na to už vedení slyšelo, ale jinak by se to zazdilo no... A pak navazovalo to V síti, takže jsem v každé třídě, kde jsem učila, vyhradila hodinu, kde jsem jim znovu opakovala, co říkala ta městská policie – ty vaše profily. A konkrétně jsem říkala – ty, vím, kde přesně bydlíš, číslo tvýho baráku, kudy přesně chodíš, v kolik a kde jsi byl. Já být predátor, tak vím, kde přesně bydlíte, je to snadný. A byla jsem až sprostá na ně, že jsou blbí. Jedenáctiletá holka tam měla 5000 příspěvků!! Šla od autobusu a snímek, snímek, snímek... Takže si schovali profily. A až po V síti se rozjela diskuze ještě o tom sexuálním obtěžování. A od té doby jsme řešili ještě to, že tam přišel ročník, který úplně vědomosti o tomhle nula, nula, nic. Takže se stává, že točí ze školy, fotí ze školy, nabourávají se do online hodin. Tak jsem šla a nabourala se do online hodin taky, abych jim řekla, co všechno tím porušují. A to je další ročník, který vůbec neví. Takže by bylo potřeba jim to připomenout, říct. Protože děti v tomhle věku potřebují slyšet – takto ano / takto ne – nedokážou si to odvodit samy. To se mi líbilo ve verzi 12+, že tam ty holky promlouvaly k dětem a bylo to tam i napsané – zákon tenhle a tenhle, nesmí udělat tohle apod. Takže pro ty děti ideální na pochopení.

Jaký přínos dokumentu pro sebe a pro děti vnímáte? Dokážete popsat hlavní výstupy, které jste si Vy a děti odnesli?

Pro sebe hlavně to, že se odkrývá tabu a téma se začalo otevírat, a to celkem urgentně. A taky to, že v tom nejsem sama, ale vidí to i ostatní lidi kolem mě.

A u dětí to zvýšilo podle mě jejich ostražitost, vědí, co mají dělat. Nemůžu říct, že by se to dělo u všech, ale i kdyby to pomohlo u jednoho dítěte, tak je dobré, že si uvědomí, co se děje a co má dělat. A myslím, že to otevřelo diskuze. A taky to zapojilo tu starší generaci, která to odmítala vidět. Ale najednou byli postavení před hotovou věc, tohle se děje. Bylo potřeba je v tom vzdělat. A covid vlastně trochu pomohl tomu, že i oni teď na sociálních sítích jsou, protože si museli založit profily, musejí být na e-mailu, protože výuka na dálku. Tak k tomu jsou teď myslím trošičku blíž.

A za mě je největší přínos, že se konečně začalo o tom mluvit, že se to téma otevřelo, bylo to tabu. Nikdy by mě nenapadlo, že si ve sborovně řekneme všichni nahlas, že jsme se s tím

setkaly. A najedou jsme řekly, že všechny jsme se s tím setkaly, tak s tím pojďme něco dělat, ať uchráníme ty děti.

Jediný, co mě mrzí je, že to neviděli ti rodiče, pokud to neviděli z vlastní iniciativy. A tam si myslím, že je velký kámen úrazu, protože třeba učím přírodák a ještě v osmý třídě tam mám pár dětí, které si myslí, že dítě se dělá pusou. A přitom mají sociální sítě... takže když to dítě ani netuší nic o sexu a někdo mu posílá tyhle věci, tak podle mě vůbec nemůže porozumět, co se děje a nemůže se bránit. Takže by se to téma podle mě mělo otevřít i mezi rodiči, aby věděli, že se i na Instagramu dají posílat zprávy... I když bude učitel všemocný, tak bez rodiče to ne všechno ovlivní. Je to smutný.

Chtěla byste ještě něco doplnit?

Stoprocentně by to měli vidět ty rodiče. To je stejný problém jako s těmi učiteli, že nemají sociální sítě vůbec, nebo je nevyužívají naplno, ale děti jsou vynalézaví a dokážou to prolézt úplně všude. A i ty menší děti jsou na Instagramu. To mě mrzí, že ty sociální sítě to pro děti vůbec necenzurují. Když člověk přidá trošičku odhalenou fotku, hned to smažou, ale tohle (osobní zprávy) prochází úplně bez povšimnutí.

Viděla jsem všechny tři verze, naposledy před měsícem, a zase mě to úplně vzalo. Škoda, že se to zastavilo, to je velká škoda. Myslím, že by se to mohlo znovu otevřít, znovu rozjet a mohlo by se to periodicky takhle každý rok opakovat. Protože mi přijde, že se na to zapomnělo...

Rozhovor č. 9

Roman, 34, Zlínský kraj

Kdy a při jaké příležitosti jste s dětmi film zhlédli?

Ted' nedávno bylo přes město a jeho dotace několik streamů, pouštěli jsme to v každé třídě od sedmé do deváté online. Zaplatilo to město přes dotace.

Koho napadlo promítání dětem zprostředkovat? Kdo chtěl s tématem pracovat?

To byla nabídka od města. Byl to návrh od města, asi z odboru školství tam někoho.

Co bylo hlavní motivem se účastnit promítání filmu V síti: Za školou?

Tak byla to osvěta... A jedním důvodem bylo to zdarma, což byla výhoda, protože většina jiných preventivních projektů se musí platit a bylo to mediálně známé, populární. I když některé děcka trochu remcali že už to podruhé nechcous vidět, ale pak jim to ani nevadilo.

Jakým způsobem reagovaly děti na informaci, že se společně budou koukat na film V síti?

Většina říkala, že jo, že to chcous vidět, ale byli tam pár, kteří že už to viděli a nechcous už podruhé, ale vesměs se na to všichni koukli, protože věděli, že se nebudou učit.

Panovaly tam nějaké obavy mezi dětmi?

Jedna nebo dvě holčiny se nechtěly dívat, ze sto dvaceti, ty jsme dali do vedlejší třídy.

Jaké byly bezprostřední reakce dětí po zhlédnutí filmu?

Ten film je už starší a hodně děcek to vidělo a bralo to jako rutinu. Někteří byli zaskočeni, i když říkali, že to téma znají. Byli zaskočeni, jak natvrdo to bylo zobrazeno v dokumentu, který byl určen pro děti, i když to bylo třeba rozmazané. A když jsem se jich ptal, tak se jim prý nic podobného nestalo, takže se i divili, že to takto lehce může být, protože říkali, že se jim nic takového nestalo, že by jim někdo dospělý psal.

Zapojovaly se Vaše děti aktivně do následné diskuse? Co je zajímalo?

U diskuse jsem pak nebyl, já jsem to jen zařizoval, takže jsem lítal mezi třídama, jak to funguje a pak jsem šel učit. Neslyšel jsem, že by se naše děcka na něco ptaly, i když tam zůstávaly třeba i půl hodiny. Spíš poslouchaly odpovědi, na co se ptaly ostatní děti.

Kdo a jak vedl následnou reflexi?

Byli tam třídní učitelé a bylo to formou třídnické hodiny, kdy si měli popovídat, kdyby tam byl někdo rozrušený, aby ho uklidnili. Řízená reflexe ale přímo nebyla, spíše formou otevřené diskuze ve třídě. Učitel si s nimi jen měl popovídat, jestli jsou v pohodě.

Viděl jste metodiku připravenou od tvůrců dokumentu? Pročítal jste si ji?

Nepročítal jsem si ji, přišla na poslední chvíli v klasifikačním týdnu, kdy jsme řešili známky a výlety a neměli jsme na to moc čas.

Takže ani třídní učitelé, kteří vedli tu reflexi nedostali metodiku do rukou?

Ne, myslím, že ji neviděli.

A nekoukal jste se na ni ani zpětně?

Ne, ne.

Jaké jiné materiály používáte při prevenci?

Běžně jako preventista osmákům a devátákům pouštím různé starší filmečky, znám E-bezpečí a Seznam se bezpečně. A pak ještě interaktivní film, který si ale nepamatuju, jak se jmenuje. Je to na DVD.

Zajímá se někdo na Vaší škole více o téma bezpečnosti dětí na internetu? (Například se v této oblasti vzdělává, připravuje speciálně zaměřené hodiny pro děti, vyhledává nové materiály nebo pomáhá téma uchopit ostatním pedagogům.)

To je moje práce jako preventista, toto mám na starosti. Ale nedělám jen bezpečí na internetu, ale třeba i drogy, šikanu a další témata.

Když mám suplovanou hodinu nebo v nějakých méně důležitých předmětech (občanka), ale nemáme to pevně obsažené.

A máte to nějak zakomponované ve výuce pevně?

To zatím ne, ale chceme od příštího roku vytvořit plán preventivních programů, takže třeba sedmá třída že by měla na podzim přednášku o šikaně, na jaře o kybernetice nebo něčem takovém, od nějaké firmy. Byly by to nárazové akce.

Také tlačíme na třídní učitele, aby to probrali v rámci třídnických hodin. Do teď měli jednu třídnickou hodinu za dva týdny a teď by to mělo být jedna hodina každý týden. A pokud se vyskytne nějaký problém, můžou se obrátit na mě a já jim to pomůžu vyřešit. Třeba objednáme nějaký preventivní program, jako policajty, nebo do jiných organizací.

Viděl/a jste Vy sám také jinou verzi filmu (verze 15+ a 18+, které jsou v kinech promítány pro širokou veřejnost)? Jaký je Váš názor na ni?

Verzi 18+

Jaká byla Vaše bezprostřední reakce po prvním zhlédnutí?

Pro mě to bylo tvrdé, že ty záběry přirození a tak, nejvíce mě dostala scéna s vedoucím táborů a následná konfrontace. Překvapilo mě, že někdo takový může dělat tábory. Zjištění, že se můžou vyskytovat i takoví lidé, co nejsou perverzní nechutní borci na první pohled.

Ovlivnila Vás divácká zkušenost s filmem ve Vašem přístupu k tématu bezpečnosti na internetu? Kvůli té divácké zkušenosti teď chcete zakomponovat pevně preventivní programy do vašeho školního plánu, nebo k tomu byl jiný motiv?

Asi ne. Hlavní motiv byl to, že jsme viděli že během covidu byly děti přilepeny k telefonu, a sociální kontakt měly velice špatný, poté co se děti vrátily do školy, tak jsme hodně případů odloučení z kolektivu a těchto věcí, a tak jsme od příštího roku budeme chtít tomu věnovat více času, třídnických hodin, aby se děcka rozpovídaly a více se bavily mezi sebou. Největší problém, co já vidím, je psaní si mezi sebou, uráží se mezi sebou, což je čtenější, než je psaní si s cizími lidmi. To je okrajová část, ta horší je psaní mezi sebou. A někdy je to ostré ty urážky a fotky co si posílají. S tím budeme chtít hodně bojovat.

Když říkáte, že je to okrajové, mělo nějaké dítě zkušenost s kybergroomingem?

Nějaké dvě tři holky říkaly, že si psaly s nějakým chlapem a že to bylo divné. Myslím, že v každé třídě se našel minimálně jeden člověk s tou zkušeností. Některé ty holky jsou šílené, některé říkají, že mají rády starší chlapy, ale to jsou spíše výstřelky. Normální děti ale asi pochopily, že si s padesátiletým chlapem nemají co psát nebo si volat. Máme slečny, co jsou trochu střely, ale možná to jenom hrajou, je to o machrování, jsou to držky.

Říkal jste, že máte na nový školní rok v plánu nějaké další preventivní programy, ale ne v souvislosti s tím filmem. Tak by mě zajímalo, jestli přeci jenom Vás to zhlédnutí filmu nějak ovlivnilo a případně jak?

Mě osobně asi ne, já se na sítích nebojím. Zatím nemám děti, ale jednou chci mít, takže jako budoucího rodiče mě to asi ovlivnilo a budu chtít mít větší přehled a kontrolu nad tím, co bude dělat na internetu, s kým si píše.

A jako učitele Vás to ovlivnilo?

Tak já vím, že se to děje. Byl jsem i na nějakých kurzech od E-bezpečí. Jako učitele mě to asi tolik neovlivnilo, už jsem se tématu věnoval dříve, že bych se jako učitel začal chovat jinak, to ne. Jen mi to potvrdilo, že máme opakovat a zdůrazňovat dětem, aby si dali pozor.

Vnímáte nyní vyšší nebo nižší důležitost se na toto téma zaměřit?

Mělo by se to zvýšit, nejenom ohledně psaní si se starýma chlapama, ale i mezi sebou mezi kamarádama, aby si to nezneužili, že nesmí poslat svoje fotky nikam jen tak. Bojujeme s tím, že se třeba ve třídě fotí a vzadu jsou děcka, co se fotit nechťejí a ty to trápí, tak to jsme zakázali.

Mohl byste mi ještě jednou konkrétně popsat kroky, které chystáte v tématu kyberbezpečnosti?

Příští rok bychom to asi pustili sedmákům, určitě nepošťet znovu těm, co to už viděli. Jinak budu pokračovat asi zase já.

Něco s kyberšikanou a sextingem bysme chtěli příští rok něco udělat, u sedmáků a osmáků. U devátáků budeme asi řešit drogy, u šestáků fyzickou šikanu.

Ale zatím je to jenom nástřel, budeme mít na začátku schůzku s druhým preventistou a s tím to naplánujeme.

A řešíte to třeba s občankářem, je to v očanbce zakomponované?

Zatím ne, ale příští rok ji mám i já, takže to tam možná přidám, to by dávalo smysl. U nás je problém, že nemáme žádného vystudovaného občankáře, takže to většinou dostane na zaplácnutí třídní a neví, co tam má dělat.

Máte něco k doplnění?

Film je hezky natočený, i umělecky. Trochu mě mrzelo, když jsem zpětně zjistil, že je to zpoplatněné, akorát to platilo město. Osobně se mi nelíbí, když se vydělávají peníze na dětech.

Vím, že produkce a mít film v kině stojí hodně, ale i tak mě to mrzí, když už ten film byl venku déle.

Podle mě děti ještě moc neví, jak se mají na internetu chovat, ale spíš díky filmu ví, že se tohle může stát. Věřím, že film pro děti v tomhle věku je přínosný.

A dokázal byste mi tedy ještě popsat hlavní přínos dokumentu?

Pro ty, co to třeba vůbec neznali, tak aspoň zjistí, že nějakí takoví lidi jsou, nějakí agresoři na internetu. A že tam byly ty vstupy od hereček a zopakovaly to dětem, aby to pochopily a vysvětlovaly jim to. Třeba s fotkama, to je potřeba jim hodně opakovat.

A vůbec to uvědomění, že ti agresoři tam jsou a je jich tam hodně.